

LẠI NÓI VỀ TIẾNG VIỆT ĐIÊN KHÙNG

Tiếng Việt điên khùng là tiếng Việt bí hiểm, kiêu cạo, rắc rối... viết ra không ai hiểu gì cả. Ngoài ra lại có nạn trình độ tiếng Việt quá kém, không phân biệt được nghĩa của các chữ mà cả ngàn năm nay, trẻ nhỏ, bà già trầu ai cũng hiểu... thế mà ngày nay “đỉnh cao trí tuệ” lại chẳng hiểu mà cứ viết bừa.

– Hàm và đường hầm. Chẳng hạn họ gọi “hàm Thủ Thiêm”, “hàm Hải Vân”. Hàm (trench, bunker) là một khoảng trống đào dưới đất để ẩn nấp (hàm trú ẩn) hoặc cất giấu vũ khí, tài nguyên. Thí dụ: Hàm chứa vũ khí, hàm chứa lương thực. Còn đường hầm (tunnel) là con đường đào dưới đất để di chuyển. Thí dụ: Đường hầm xuyên qua Đèo Hải Vân hay Đường Hầm Đèo Hải Vân. Báo VOV ngày 19/10/2019 viết, “Đi ngược chiều trong hầm chui, 2 thanh niên chết thảm.” Đường Hầm Tam Hiệp mà lại gọi là “hầm chui” đúng là ngu dốt, viết bậy.

– Bãi nhiệm và miễn nhiệm. Bãi là bãi bỏ. Còn miễn là không phải, không cần. Thí dụ: Miễn lễ, miễn thuế, miễn chiến bài, miễn tội, miễn dịch... Báo VOV trong nước viết, “Lý do bộ trưởng Nguyễn Thị Kim Tiến bị miễn nhiệm”. Viết như vậy hoàn toàn sai, mà phải viết, “Lý do bộ trưởng Nguyễn Thị Kim Tiến bị bãi chức/bãi nhiệm.”

– BBC tiếng Việt ngày 15/10/2019: “Ứng dụng tuyên truyền của TQ theo dõi hành vi người dùng.” Tôi đồ người Việt trên toàn thế giới hiểu được tiêu đề này nói gì. Đây là loại tiếng Việt điên khùng nặng.

– Báo VOV (Đài Tiếng Nói Việt Nam) ngày 18/10/2019: “Đoàn cán bộ báo chí Lào thăm VOV, tìm hiểu kinh nghiệm đa phương tiện.” Tôi đồ người Việt trên toàn thế giới hiểu được tiêu đề này nói gì.

– Báo VOV (Đài Tiếng Nói Việt Nam) ngày 19/10/2019: “Xử lý nợ đọng xây dựng cơ bản trong xây dựng nông thôn mới”. Câu văn quá bí hiểm. Tôi xin người Việt trên toàn thế giới giải nghĩa giúp tiêu đề này nói gì. Thế mà báo VOV được chính phủ khen là tờ báo tiêu biểu, gương mẫu cho cả nước. Thật quái đản!!!

– Hoàn thành biến thành “hoàn thiện”. Trong nước bây giờ tiếng Việt quá kém cỏi, không phân biệt được thế nào là “hoàn thành”, thế nào là “hoàn thiện”. Xây xong một cây cầu, một ngôi chùa, một trung tâm thương mại... là “hoàn thành” hay “hoàn tất”, không phải là hoàn thiện. Hoàn thiện là làm cho tốt đẹp, thí dụ: “Hoàn thiện nhân cách con người”. Thiện có nghĩa là tốt, giỏi như thiện nhân, thiện xạ, thiện lương, thiện nam tử, thiện nữ nhơn.

– “Hoạt động trong khuôn khổ của hiệp định” biến thành “Hoạt động trong hiệp định khung”. Làm gì có cái gọi là “hiệp định khung”? Dịch như thế vừa dốt tiếng Anh, vừa ngu tiếng Việt.

– BBC tiếng Việt ngày 19/10/2019: “‘Cú ngã’ của thứ trưởng và ‘trí thức tinh hoa’ gặp khó”. Rơi từ lầu tám xuống đất chết sao có thể gọi là “cú ngã”. Trình độ tiếng Việt như thế mà cũng đòi cầm bút. Ngoài ra cách chấm câu cũng không rành. Một câu trong đoạn văn có dấu trích dẫn (“) thì phải dùng dấu (‘) chứ không thể dùng dấu (“).

– BBC tiếng Việt ngày 7/7/2019: “Asanzo, Big C, Vingroup có khổ vì tâm lý dân túy ở VN?” Xin BBC tiếng Việt cho biết “tâm lý dân túy” là gì? Có thể người viết cũng chẳng hiểu mình viết gì. Theo tự điển tiếng Anh, “Populism” mà trong nước gọi là “Chủ Nghĩa Dân T túy” được định nghĩa như sau: A political approach that strives to appeal to ordinary people who feel that their concerns are disregarded by established elite groups. Như vậy Populism là một phong trào, một khuynh hướng chính trị hướng về tầng lớp bình dân thay vì giành địa vị lãnh đạo hoặc thiên về giai cấp ưu tú giống như Mặt Trận Bình Dân (Front populaire) của Pháp năm 1936 tranh đấu để bảo vệ quyền lợi của tầng lớp công nhân. Như vậy Populism có thể tạm dịch là phong trào bình dân, phong trào quần chúng, chủ nghĩa hướng về dân đen.

– Đường tiểu ngạch. Báo VOV ngày 22/10/2019 viết, “Phượng sẽ từ Thái Lan về Việt Nam thăm gia đình theo đường tiểu ngạch”. Viết như thế này chẳng ai hiểu “đường tiểu ngạch” là gì cả. Thực ra nó chỉ là “các ngõ ngách ở biên giới” thay vì đi đường chính.

– Báo VOV ngày 22/10/2019: “Sân bay Long Thành – Hạ tầng ‘khủng’ kích bất động sản Đồng Nai.” Đố toàn dân Việt Nam hiểu tiêu đề này nói gì. Đúng là tiếng Việt ngu dốt và điên khủng!

– Bức xúc. Hiện nay tôi đã đọc biết bao lần hai chữ “bức xúc” thậm chí nghe các ông “chống cộng” ở hải ngoại này bắt chước nói “bức xúc” mà thực sự tôi vẫn chưa hiểu “bức xúc” là gì? Phải chăng là bức bội, bức tức, bị dồn nén, bị bức bách? Nếu đúng vậy thì tại sao không dùng mà lại dùng một chữ lạ hoắc khiến ít ra dăm ba triệu người Việt không hiểu nghĩa của nó ra làm sao.

Vậy thì tôi lạy các ông ký giả BBC và VOV thôi đừng viết nữa kéo lâu rồi sẽ biến Việt Nam thành một dân tộc có tiếng nói khác hẳn với tổ tiên, khác hẳn với đồng bào xa quê mà vẫn còn giữ được tiếng Việt truyền thống. Ngôn ngữ bất đồng khiến chia đôi hay chia ba dân tộc. Nhớ lại ngày 30/4/1975 khi nghe Chính Phủ Cách Mạng Lâm Thời Miền Nam Việt Nam ra thông cáo yêu cầu Quân-Cán-Chính VNCH ra trình diện để “học tập cải tạo”, cả Miền Nam ai cũng nghĩ rằng tới một trung tâm, trại nào đó nghe giảng về chính sách mới một tháng rồi cho về. Nào ngờ “học tập cải tạo” là đi tù “mút mùa Lê Thủy”, không xét xử, không bản án.

Thật là kinh hoàng khi mà chính người Việt Nam khi về thăm quê bây giờ phải đem theo một thông dịch viên mới có thể hiểu “người Việt mới” trong nước nói gì. Đúng là thảm họa văn hóa!

Tự Diễn Tiếng Việt Đòi Đòi (Từ vần A–X)!...

Đôi Lời Phi Lộ:

Bất cứ một dân tộc nào nếu đã hình thành một nền văn học, đều có hai loại văn chương bác học và văn chương bình dân. Ngôn ngữ cũng có ngôn ngữ trí thức và ngôn ngữ đường phố. Phê bình văn học, phê bình cách sử dụng ngôn ngữ là điều phải có để đất nước tiến lên. Trước đây ở Miền Nam, một số nhà văn, nhà báo dùng chữ hay viết văn không đúng cũng đã bị phê phán chứ không phải muốn viết gì thì viết. Ngày nay, ngôn ngữ ít học, đứng bển, mánh mung, đường phố giống như cỏ dại lan tràn rất nhanh vì nó được phổ biến qua các bản tin, báo chí, các trang điện tử, truyền hình, đài phát thanh, các diễn đàn... cho nên nó dễ dàng giết chết ngôn ngữ “văn học” thường phải xuất hiện qua sách vở. Nếu không ngăn chặn kịp thời, loại ngôn ngữ lai căng, bát nháo, quái đản sẽ trở thành dòng chính của văn học... và khi đó thì hết thuốc chữa. Việt Nam ngày nay đang đứng trước thảm họa đó! Ngoài ra, “văn dịch” phần lớn từ các bản tin tiếng Anh của những người không rành tiếng Anh lại kém tiếng Việt đã phá nát cú pháp (văn phạm) Việt Nam. Hiện nay BBC Việt Ngữ đã góp phần rất lớn vào việc tàn phá tiếng Việt truyền thống.

Xin nhớ cho, thay đổi mà tốt hơn, hay hơn thì người ta hoan nghênh. Thay đổi mà xấu, tệ hơn là phá hoại. Ngoài ra, không có gì “lớn” cho bằng “cầm bút” nhưng cũng không có gì “xấu xa” cho bằng viết bậy, viết nhảm, viết sai sự thật và nhất là phá hoại ngôn ngữ truyền thống của dân tộc. Sau hết, tôi xin nhắc những người làm báo trong nước và cả BBC tiếng Việt: Dân đường phố, mánh mung, đứng bển vì ít học cho nên ăn nói bậy bạ. Nhà báo là người có học phải hướng dẫn “đường phố” để họ từ từ tiến lên, ăn nói mẫu mực, viết cho đàng hoàng, thế nhưng lại chạy theo “đường phố” để phá nát tiếng Việt. Thật đáng buồn!

Dưới đây là bảng so sánh tiếng Việt truyền thống và tiếng Việt đòi đòi xếp theo thứ tự A, B, C...

PHẦN 1

A.

– Ăn uống trở thành ẩm thực. Thói quen/cách ăn uống trở thành văn hóa ẩm thực, giống như mấy ông Ba Tàu ở Chợ Lớn nói chuyện với nhau năm xưa. Các “món ăn miền Bắc” trở thành “Ẩm thực miền Bắc”. Người ta thích là thích các “món ăn” miền Bắc chứ miền

Bắc có đồ uống (ấm) gì ra hồn đâu mà thích? Rồi nào là, “Du khách nước ngoài tham gia tour trải nghiệm ẩm thực tại Hội An” (Báo Sài Gòn Giải Phóng). Thực ra câu chuyện chỉ là, “Du khách ngoại quốc vừa du lịch vừa thưởng thức các món ăn ở Hội An” nhưng lại viết dưới dạng câu kỳ vì ít học. Xin nhớ cho ăn uống không phải là văn hóa vì loài thú cũng ăn uống. Con hổ sau khi ăn thịt con nai xong bèn ra bờ suối uống nước. Nhưng nếu biết nấu nướng cho đảng hoàng, lịch sự, biết mời chào nhau thì nó là một nét của văn hóa.

– Ăn mặc dâm ô, ăn mặc hở hang, ăn mặc bản mắt trở thành ăn mặc phản cảm. Một hình ảnh gây bất bình, xúc phạm, khó chịu cho người ta cũng gọi là phản cảm. Chỗ nào cũng thấy phản cảm và không còn một tính từ nào khác. Ăn mặc phản cảm là ăn mặc thế nào? Chẳng hạn một cô gái đến chùa “ăn mặc phản cảm” thì cô gái đó ăn mặc ra sao? Hoặc váy ngắn quá, hoặc áo hở vú, hở lưng, hoặc mặc quần đùi (short) hoặc mặc đồ mỏng dính (bây giờ gọi là xuyên thấu) thì phải nói ra cho người ta biết chứ. Tiếng Việt trong nước càng ngày càng trở nên nghèo nàn và kho tàng ngôn ngữ truyền thống sẽ chỉ còn một nửa hay bị hủy diệt bởi những chữ như: hoành tráng, phản cảm, giải mã, kinh điển, ấn tượng, sốc, kịch tính, kịch bản, cơ bản, thi công, xử lý, nóng (hot), khắc phục, tiếp cận... Những danh từ đơn giản, thuần Việt do tổ tiên sáng tạo cả ngàn năm nay từ từ biến mất để thay thế bằng tiếng Tàu nhưc đầu, lạ hoắc... và quá nhiều tiếng lóng, tiếng Tây, tiếng Anh “ba rọi” chen vào.

B.

– Bạch phiến trở thành ma túy đá

– Bài giải, đáp số trở thành đáp án. Thật điên khùng quá mức! Thí dụ: “Đáp án bài toán lớp 7 thử tài tư duy” (VnExpress). Làm toán mà “tư duy” cái gì? Chỉ cần nói “giỏi toán”. Câu văn gọn gàng, sáng sủa mà không bắt độc giả phải “tư duy” sẽ là: “Thử tài các bạn. Hãy giải một bài toán Lớp 7.” Nghe nói VnExpress là tờ báo điện tử được nhà nước/chính phủ cấp bằng khen.

– Bài giảng trở thành giáo án. Soạn bài giảng trở thành “soạn giáo án”. Nghe thấy mà ghê!

– Ban nghi lễ trở thành ban lễ tân (ông nào chế ra chữ này chắc trước đó có học ở bên Tàu thời Mao Trạch Đông hay Đặng Tiểu Bình). Xin nhớ, “lễ tân” chỉ là tiếp khách. Còn “nghi lễ” là cả một thể thức có khi vô cùng phức tạp để hoàn tất một buổi lễ lớn hoặc tiếp đón các vị nguyên thủ quốc gia.

– Bán cá, bán tôm ở ngoài chợ (mua đi bán lại) ngày xưa gọi là “làm ăn cá thể, manh mún”, bây giờ gọi là kinh doanh, giống như làm chủ một công ty xuất cảng tôm đông lạnh có cả trăm nhân công.

- Bản tiếng Việt, bản tiếng Anh, bản tiếng Hoa (của một tờ báo) trở thành phiên bản tiếng Việt, phiên bản tiếng Anh, phiên bản tiếng Hoa. Mở các Từ Điển English–Chinese Dictionary ra sẽ thấy người Tàu định nghĩa “copy” là phiên bản. Thậm chí “version” là bản mô phỏng, phỏng theo cũng trở thành phiên bản. Đúng là “điếc không sợ súng”. Không được đi học, không hỏi người lớn, không tra từ điển, không nghiên cứu mà cứ viết, cứ nói. Một đất nước, một cộng đồng như vậy thật đáng sợ! Dân tộc Nhật tiến lên là họ biết xấu hổ (Không Tử gọi là tu ố). Khi biết mình sai, họ rất xấu hổ và có khi phải tự sát. Một dân tộc mà không biết xấu hổ thì hết thuốc chữa.
- Bàng hoàng, choáng váng, hết sức ngỡ ngàng trở thành sốc (shock)
- Bánh xe/vỏ xe trở thành lốp.
- Bao gồm, bao hàm, hàm chứa (một số vấn đề) trở thành nội hàm. Ông nào dùng hai chữ này chắc là viện sĩ Viện Hàn Lâm Khoa Học, Văn Chương và Ngôn Ngữ Việt Nam.
- Bảo đảm trở thành đảm bảo, bảo hành. Xe cộ, món đồ, máy móc được bảo đảm (warranty) trong bao lâu trở thành bảo hành. Hành nghĩa là làm, làm gì ở đây mới được chứ?
- Bảo trì, giữ gìn trở thành bảo quản.
- Bắp thịt trở thành cơ bắp. Biểu diễn/khoe bắp thịt trở thành biểu diễn cơ bắp. Phô diễn sức mạnh quân sự cũng gọi là biểu diễn cơ bắp. Đúng là loại ngôn ngữ đường phố, bát nháo, đứng bển, mảnh mung.
- Bắt ngay trở thành bắt khẩn cấp, bắt nóng. Trong nước cái gì cũng nóng hay lạnh. Ngôn ngữ truyền thống sẽ lần hồi diệt chủng. Thương ngay trở thành thương nóng! Thế mới hay ngu dốt mà làm văn hóa thì nguy hại ngàn đời!
- Bên trong (của chiếc xe hơi) biến thành nội thất! Đúng là tiếng Việt kiêu cung vua phủ chúa.
- Bệnh viện nhi đồng cắt cụt chỉ còn bệnh viện nhi trong khi từ điển trong nước nói rằng chữ “nhi” không bao giờ đứng một mình. Nó phải đi kèm với một chữ khác. Như vậy Tết Nhi Đồng giờ đây chỉ còn Tết Nhi! Đúng là chữ nghĩa quái đản, muốn viết gì, nói gì thì nói.
- Bích chương (dán lên tường) trở thành Áp-phích.
- Biến cải, thay đổi trở thành cải tạo. Thí dụ: Trung Quốc cải tạo bãi đá ngầm thành đảo. Trong nước nên bỏ hai chữ “cải tạo” vì nó gọi lại hình ảnh cả triệu quân–cán–chính VNCH bị “tù cải tạo”.

- Biển, tấm bảng trở thành Pa-nô (Panneau).
- Biểu ngữ trở thành Băng-rôn (Bande de role).
- Bình điện trở thành bình ác quy, nạp điện trở thành sạc (charge).
- Bỏ túc, trau dồi (kiến thức) trở thành bồi dưỡng (giống như ăn uống để lấy lại sức sau cơn bệnh).
- Bộ đôi, một đôi, một cặp (hai người) trở thành cặp đôi (bốn người).
- Bộ mặt, dáng vẻ biến thành ngoại hình. “Cô ta có dáng vẻ đẹp” nay biến thành “Cô ta có ngoại hình đẹp”. Ai dùng hai chữ “ngoại hình” chắc chắn không được cấp sách đến trường hoặc du học Trung Quốc cho nên tiêm nhiễm tiếng Tàu.
- Buổi trình diễn văn nghệ trở thành show. Ca sĩ hát một lúc hai, ba phòng trà gọi là “chạy show”. Ngày xưa các chiêu đãi viên ở các phòng trà đang tiếp khách này, xin lỗi chạy qua tiếp khách kia gọi là “chạy bàn”.
- Buồn nản, chán đời (depressed) trở thành trầm cảm. Sao dùng chữ khó khăn quá vậy? Nếu tôi là một tâm lý gia, một bệnh nhân tới nói, “Thưa bác sĩ, tôi cảm thấy buồn nản, chán đời” thì tôi hiểu ngay. Nhưng nếu bệnh nhân nói, “Tôi bị trầm cảm” thì tôi sẽ phải hỏi lại, “Ông/bà nói thêm về tình trạng tâm lý của ông/bà thế nào.” Ngoài ra, từ điển Việt Nam trước và sau 1975 không hề có hai chữ “trầm cảm”.
- Buồng lái/phòng lái trở thành cabin. Thậm chí khoang hành khách trên máy bay cũng gọi là cabin (BBC tiếng Việt).

PHẦN 2.

C.

- Cà-phê cắt chồn trở thành cà-phê chồn. Những người đang chế “cà-phê cắt chồn” có lẽ trước 1975 họ chưa hề biết gì về loại cà-phê này cho nên bây giờ mới gọi đó là “cà-phê chồn”.
- Cách chức, bãi chức, cắt chức biến thành miễn nhiệm. Trong nước không phân biệt được thế nào là nhiệm vụ thế nào là chức vụ. Nhiệm vụ là các việc hay bổn phận phải làm. Còn chức vụ là quyền hạn, địa vị để làm những việc đó. Thí dụ: Tổng thống là chức vụ. Còn nhiệm vụ của tổng thống là thi hành luật pháp, đối nội đối ngoại để bảo vệ quyền lợi của đất nước trên khắp thế giới... có cả ngàn việc. Ngoài ra, người ta chỉ nói miễn nhiệm kỳ (hết nhiệm kỳ) chứ không ai nói miễn nhiệm. Miễn có nghĩa là “không” hay

“không phải”. Thí dụ: Miễn thuế là không phải đóng thuế. Miễn dịch là không phải nhập ngũ. Miễn tố là không truy tố. Miễn chiến bài là treo bảng không đánh nhau. Miễn lễ là không cần thủ lễ. Do đó, miễn nhiệm có thể gây hiểu lầm là miễn trừ trách nhiệm cho ai đó.

– Căn bản, chính yếu biến thành cơ bản. Hai tiếng cơ bản được dùng tràn lan trong mọi lãnh vực. Thí dụ: “Mọi việc gần như/hầu như đã hoàn thành”, bây giờ trong nước, từ nhà quê đến con nít đều nói, “Mọi việc cơ bản đã hoàn thành.” Giống như ông “Thạc Sĩ” nói chuyện vậy. Nhức đầu quá!

– Căn nhà trở thành căn hộ. Căn nhà đắt giá trở thành căn hộ cao cấp. Gia đình trở thành hộ dân. Nghe lạ hoắc, giống như người Tàu nói chuyện với nhau.

– Cảng bốc dỡ các kiện hàng trở thành cảng container.

– Căng thẳng thần kinh trở thành stress. “Gác chân lên tường 10 phút mỗi ngày để xả stress” (VnExpress).

Nói như thế người ta mới nể vì tưởng mình là dân Mỹ, hoặc các chữ “căng thẳng thần kinh/căng thẳng đầu óc” đã bị xóa mất trong ngôn ngữ Việt Nam?

– Cao cấp trở thành cấp cao (BBC tiếng Việt): Có vấn cấp cao. (Thích đảo ngược chữ nghĩa để làm ra vẻ mình khác đời)

– Cao Học (Master Degree) trở thành Thạc Sĩ (Agregé) trên Tiến Sĩ. Trước 1975, muốn có bằng Thạc Sĩ, sau khi đậu bằng Tiến Sĩ (Doctor) phải thi để trở thành Giáo Sư Thực Thụ của các đại học. Miền Nam trước 1975 chỉ có vài giáo sư Thạc Sĩ như GS. Vũ Văn Mẫu, GS. Nguyễn Cao Hách, GS. Vũ Quốc Thúc, GS. Phạm Biểu Tâm và Giáo Sư Phạm Hoàng Hộ nhưng Tiến Sĩ thì khá nhiều. Ngày nay, ở Việt Nam, hàng cùng ngõ hẻm, xã ấp nhan nhản Thạc Sĩ. Ngày xưa “Ra ngõ gặp anh hùng”. Ngày nay “Ra ngõ gặp Thạc Sĩ”. Thật kinh hoàng!

– Cầu thủ nước ngoài trở thành ngoại binh. Thí dụ: “Ngoại binh nổ súng, Sài Gòn FC quật ngã SHB Đà Nẵng” (Đài Tiếng Nói Việt Nam VOV). Đọc tiêu đề giật mình tưởng lính Nga, lính Mỹ, lính Tàu tiến vào tấn công Việt Nam.

– Cặp tức hai người trở thành cặp đôi=bốn người. Nếu có học sẽ nói bộ đôi/một đôi tức hai người. Vì không có học cho nên nói cặp đôi tức bốn người. Xin nhớ cho đôi là hai người như đôi bạn, đôi lứa, đôi noi, đôi ngả. Cặp cũng là hai người. Cặp gà=hai con gà, cặp bánh chưng=hai chiếc bánh chưng, đóng cặp=hai tài tử thường đóng chung với nhau. Như thế, “cặp đôi” là bốn người chứ không phải hai người.

– Câu độc giả, câu khách trở thành câu view. Lai căng mắt gốc.

- Cây trở thành cây xanh. Trồng cây trở thành trồng cây xanh. Chặt cây trở thành chặt cây xanh. Đúng là tiếng Việt đôi đời! Nếu theo đúng loại tiếng Việt đôi đời này thì phải nói: Chúng tôi vừa trồng 100 cây phượng xanh, 50 cây cau xanh, 50 cây dừa xanh và khoảng 10 cây chuối xanh. Rồi các loại cây ăn trái như ổi, nhãn, soài, đu đủ... trở thành “cây trồng”. Đúng là loại tiếng Việt điên khùng. Cây nào mà chẳng phải trồng. Thậm chí hành, ớt, tỏi, cũng phải trồng. Thêm chữ “trồng” là điên rồ.
- Cây cảnh, cây kiểng trở thành bonsai. Nếu cây trồng trong vườn, công viên cắt tỉa theo kiểu cây cảnh/kiểng thì không thể gọi là bonsai vì bon sai là bồn tài – nghĩa là “trồng trong chậu”. Bồn là chậu, tài là trồng.
- Chảo không dính trở thành chảo chống dính. Trong nước cái gì cũng chống, chẳng hạn, thay vì nói, phòng ngừa ung thư lại nói phòng chống ung thư. Thay vì nói bài trừ ma túy lại nói phòng chống ma túy tức chỉ phòng ngừa và chống lại chứ không bài trừ, tiêu diệt. Rồi “Làm thang sắt để tránh lán chiếm vỉa hè” trở thành “Làm thang sắt chống lán chiếm vỉa hè”. (Báo Thanh Niên) Cũng giống như “Tôi đội nón để tránh nắng/che mưa nắng” nay trở thành “Tôi đội nón để chống nắng”. Thật ngu dốt! Làm sao chống được nắng? Chỉ có che nắng hoặc tránh nắng mà thôi.
- Chạy tin giật gân/đưa tin giật gân/đưa lên tin hàng đầu trở thành chạy tít, giựt tít.
- Chết trở thành tử vong. Tai nạn làm bốn người chết trở thành tai nạn khiến bốn người tử vong. Nói vậy mới tỏ ra mình giỏi tiếng Tàu à quên “tiếng Trung”.
- Chết bất ngờ, chết đột ngột trở thành đột tử. Ngã quy, ngất xỉu trở thành đột quy. Thích dùng chữ nghĩa khó khăn mà kêu gào tiếng Việt trong sáng.
- Chết đuối trở thành đuối nước. Cả ngàn năm nay cha ông mình, văn chương đều dùng hai chữ “chết đuối” sao bây giờ bịa đặt thêm để làm gì? Đồi chết đuối ra đuối nước có làm cho đất nước mình biến thành Mỹ, Âu Châu, Nhật Bản không? Một trăm năm nữa cũng chưa chắc bằng Tân Gia Ba. Hãy đổi đầu óc, lối sống sao cho đàng hoàng, tử tế, chân thật và có trách nhiệm. Đừng làm xáo trộn gia tài ngôn ngữ của tổ tiên.
- Chi tiền, trả tiền trở thành chi trả. Sao rắc rối quá vậy?
- Chiến cụ, vật dụng chiến tranh trở thành khí tài. Từ điển Việt Nam trong nước không có danh từ “khí tài”.
- Chỉnh sửa, cắt xén trở thành photoshop.
- Cho lãnh sự tiếp xúc/gặp gỡ trở thành “tiếp xúc lãnh sự” (VOA, BBC và các bản tin trong nước). Đúng là tiếng Việt đôi đời.

- Cho máy chạy lại, mở máy lại (restart) trở thành tái khởi động. Đúng là dốt hay nói chữ.
- Choáng váng, choáng ngợp chỉ còn choáng. Bát nháo quá đỗi! Đây là ngôn ngữ của bọn đứng bên, mách mung hay buôn lậu. Thế nhưng loại chữ bát nháo này lại được phổ biến lan tràn trên các diễn đàn Yahoogroups ở hải ngoại.
- Chữ nghĩa trở thành con chữ. Thí dụ: Nhà văn bắt đầu từ những con chữ. Nếu thế thì các triết gia bắt đầu từ những con tư tưởng. Các nhà tâm lý bắt đầu từ con phân tích (sự phân tích).
- Chưa đầy đủ, còn thiếu sót, còn nhiều khuyết điểm trở thành bất cập. Đọc đoạn văn “Việc xử lý xe quá tải vẫn còn nhiều bất cập” tôi thật sự không hiểu người viết muốn gì. Trong nước thích dùng những chữ “bí hiểm” chỉ có mình hiểu, không ai hiểu cả hoặc để che dấu sự thật. Chẳng hạn Miền Nam trước đây giảng dạy môn Việt Văn (Vietnamese Language) cho học sinh từ Tiểu Học tới Trung Học. Ngày nay các ông trong nước đổi thành Ngữ Văn. Nhưng định nghĩa thế nào là Ngữ Văn thì giải thích lung tung. Một số giải thích: “Ngữ Văn”: Ngữ là ngôn ngữ (Language), Văn là văn học (Literature) là ngành học nghiên cứu về ngôn ngữ và văn học Việt Nam. Trong khi đó Ô. Phó Giáo Sư Tiến Sĩ Đỗ Ngọc Thống lại nói rằng đó là môn giống như đang được giảng dạy ở Trung Quốc, “Chúng tôi lấy tên Ngữ Văn vì cho rằng nó có thể bao quát chung cho cả ngữ và văn.” Giải thích như ông này thì thà không giải thích còn hơn. Ngữ văn là ngữ và văn thì chẳng khác nào văn chương là văn và chương. Thế mà cũng khoe bằng Tiến Sĩ. Đã bao quát nghĩa là bao gồm rồi, lại còn chung. Ông này nên học lại Việt Văn bậc Trung Học.
- Chúng tỏ được trở thành khẳng định. Thí dụ: Thay vì nói, “Diễn viên X chúng tỏ được tài năng của mình” lại nói, “Diễn viên X đã khẳng định được tài năng”. Đúng là ngôn ngữ lộn sòng. Khẳng định là xác định một cách mạnh mẽ một sự kiện, một lời tuyên bố. Còn tài năng thì phải chúng tỏ cho người ta thấy.
- Chương trình giảng dạy trở thành giáo trình. Nghe nói thấy mà mệt!
- Có thể (possible, may happen) trở thành có khả năng. Thí dụ: Trời có thể mưa trở thành trời có khả năng mưa. Trên diễn đàn của người Việt hải ngoại 25/1/2016: “Trung Quốc có khả năng trả đũa Hoa Kỳ ở Biển Đông”. Tôi không rõ người viết tiêu đề này muốn nói, “Trung Quốc có đủ sức mạnh/khả năng để trả đũa Hoa Kỳ” hay, “Trung Quốc có thể (possible, may) sẽ trả đũa Hoa Kỳ”. Xin thưa, khả năng (capable) là năng lực của một người. Thí dụ: Ông ta không có khả năng làm việc.
- Có tỏ chức, có học, có nghiên cứu, quy củ, đầu vào đó trở thành bài bản. Chỗ nào cũng nghe nói “bài bản”. Cả dân nuôi cá, nuôi tôm, trồng cây ăn trái, mò cua bắt ốc cũng nói “bài bản”.

- Cô lập / để riêng ra trở thành cách ly.
- Cô ta có đôi mắt đẹp trở thành Cô ta sở hữu đôi mắt đẹp. Sao nói năng cầu kỳ quá vậy?
- Cui trọng trở thành trọng thị. Tiếp đón long trọng trở thành tiếp đón trọng thị. Xin nhớ cho “thị” là coi, nhìn. Trọng thị là coi trọng. Một buổi lễ không thể là “coi trọng” mà phải là “long trọng” hoặc “trọng thể”.
- Cờ bạc lớn, sát phạt lớn, có tổ chức trở thành đánh bạc quy mô (Báo Tuổi Trẻ). Thật lạ đời, đánh bạc mà cũng quy mô như các sòng bài ở Las Vegas vậy. Đúng là dốt hay nói chữ.

Cỡ lớn, cỡ nhỏ biến thành kích cỡ lớn nhỏ. Tôi không hiểu sao lại phải thêm chữ “kích” vào đây trong khi nói cỡ lớn, cỡ nhỏ là người ta đã hiểu và hiểu cả ngàn năm nay. Nghe các nông dân ở Miền Tây (bây giờ gọi là Nam Bộ) nói hai chữ “kích cỡ” tôi vừa cười vừa roi nước mắt vì dân Miền Nam trước đây chết hết cả rồi!

– Con đường, đoạn đường biến thành tuyến đường. Xin nhớ cho “tuyến” nghĩa là đường. Thí dụ: Cát tuyến=Đường cát. Trung tuyến=Đường ở giữa. Trục tuyến=Đường thẳng đứng.

– Công nhân đổi đời thành lao động. Rồi chủ nhân trở thành người sử dụng lao động. Thí dụ: “Xí nghiệp A có 2000 lao động.” Trong khi từ điển tiếng Việt trong nước định nghĩa lao động là “Sự khó nhọc đem ra để làm việc như giới lao động”.

– Công du trở thành thăm chính thức, thăm cấp nhà nước. Chỉ cần nói, thủ tướng... sẽ công du Hoa Kỳ là người ta hiểu rồi... còn bày ra thăm chính thức, thăm cấp nhà nước. Công du (state visit) là đi thăm một quốc gia khác vì việc công, việc của đất nước, việc của chính phủ. Chẳng lẽ ông Chủ Tịch Nước đi chơi, thăm cấp tỉnh, cấp bộ, cấp xã sao? Thật quái đản!

PHẦN 3

D.

– Dân du lịch/đi chơi trở thành phượt thủ (VnExpress). Tôi không hiểu họ lấy chữ “phượt” ở đâu ra. Có thể từ tiếng Miên.

– Dẫn bóng một mình/đi bóng một mình trở thành solo. Trong nước ai cũng giỏi tiếng Anh cả. Thật đáng mừng vì chỉ cần vài chục năm nữa Việt Nam sẽ giống Phi Luật Tân, tiếng Anh là ngôn ngữ chính, tiếng Việt là ngôn ngữ phụ hay thổ ngữ. Thật đau buồn! Tiếng Việt – một ngôn ngữ được tổ tiên sáng tạo, dày công vun đắp, tô bồi với một kho

tàng học thuật, văn chương lừng lẫy, nay đang bị tiếng Anh lấn áp, loại bỏ giống như thời thuộc địa vậy. Nghe các cô các cậu choai choai trên sân khấu ở Việt Nam nói tiếng Mỹ “ba rọi”, trong khi khán giả ở dưới toàn là dân ăn nước mắm, nhe răng cười, tôi cảm thấy tủi hổ cho một đất nước bát nháo, suy đồi quá mức! Tại Mỹ này, trong các buổi lễ, sinh hoạt cộng đồng, ông/bà dẫn chương trình nào (MC) mà nói chen tiếng Anh vào, chắc chắn sẽ bị đuổi khỏi sân khấu vì khinh thường khán giả. Ở hải ngoại người ta biết quý trọng tiếng Việt tại sao trong nước lại chạy theo lai căng, bát nháo, loại bỏ ngôn ngữ của tổ tiên?

- Diện tích trở thành mặt bằng. Thí dụ: Tính diện tích của một hình vuông trở thành tính mặt bằng của một hình vuông. Rồi nào là “máy ủi mặt bằng”. Thật lạ đời! Đã là “mặt bằng” rồi thì còn ủi gì nữa? Do đó phải nói, “máy ủi, máy ban đất”.
- Diễn binh, duyệt binh trở thành diễu binh. Hồi nhỏ tôi nghe người lớn nói diễu phỏ nay thì có diễu binh.
- Diễn văn trở thành bài nói. Cái kiểu bịa đặt chữ nghĩa này là muốn “thoát Trung” đây.
- Doanh nhân/doanh gia/công ty trở thành doanh nghiệp (doanh nghiệp là nghề kinh doanh chứ không phải người kinh doanh/doanh gia). Người ta nói, doanh nghiệp, ngư nghiệp, nông nghiệp, lâm nghiệp... (nghiệp là nghề).
- Dồn nén, bực tức trở thành bức xúc. Tôi rất khó chịu với hai chữ này. Cứ mỗi lần nghe ai nói “bức xúc” thì chính tôi lại “bức xúc”.
- Du lịch trở thành đi tour (lai căng)
- Dự định trở thành dự kiến. Dự định (planned) là chuẩn bị làm gì. Còn dự kiến (foresee) là nhìn thấy trước, biết trước (nhưng chưa chắc đã làm gì). Cả nước có bệnh nói như con vẹt mà không hề biết phân biệt đúng–sai.
- Dự báo thời tiết trở thành Dự báo khí tượng thủy văn (dài lòng thông). Ở Mỹ này người ta dùng hai chữ Dự Báo Thời Tiết cả mấy trăm năm nay mà có cần thay đổi gì đâu. Dự báo thời tiết bao gồm mưa, gió, nóng, lạnh, bão tố, hạn hán, lụt lội, sóng thần, động đất. Dự báo thời tiết bao gồm tất cả, giống như tiệm bán lẻ (retailer) bán cả ngàn thứ, chẳng lẽ phải kê khai hết ra sao?
- Dùng thuốc kích thích trở thành doping. (BBC tiếng Việt rất thích loại tiếng Anh “ba rọi” này).
- Dương Cầm trở thành Piano.
- Dưỡng khí trở thành ô–xy. Xin nhắc ông Tây về nước lâu lắm rồi đó.

D.

– Đá dử, đá kém, để mắt bóng (bóng tròn) trở thành xử lý bóng không tốt. Trong nước cái gì cũng xử lý. Tử hình, bắt giam, giải quyết công việc cũng gọi là xử lý. Lọc chất thải cũng gọi là xử lý chất thải. Phơi khô gỗ để làm gì đó cũng gọi là xử lý gỗ. Xén vỏ cứng trên đầu hạt sen để hạt sen có thể nảy mầm cũng gọi là xử lý. Giải tỏa hàng quán choán lề đường cũng gọi là xử lý. Đúng là loại ngôn ngữ điền khùng.

– Đá phạt đền trở thành đá penalty (Tây ba rọi).

– Đã quyết định, dứt khoát quyết định trở thành chốt (như đóng chốt khi giao chiến). “Chưa chốt án cầu thủ SLNA đâm gãy mũi đồng nghiệp” (VOV). Rồi, “Thủ tướng chốt quyết định nghỉ Tết tám ngày”. Đúng là ngôn ngữ điền khùng. Câu văn đơn giản chỉ là, “Chưa quyết định trừng phạt cầu thủ Sông Lam Nghệ An đâm gãy mũi đồng nghiệp”, “Thủ tướng đã quyết định nghỉ Tết tám ngày”.

– Đã từng có bệnh, mắc bệnh trở thành tiền sử có bệnh (Tiền sử là thời kỳ ăn lông ở lỗ).

– Đài Truyền Hình Việt Nam trở thành Kênh Truyền Hình Việt Nam. Nghe tới “kênh” cứ tưởng Kênh Nhiều Lọc, Kênh Xáng Xà No, Kênh Vĩnh Tế. Nếu qua tới Mỹ, Đài Truyền Hình CNN của người ta mà nói Kênh Truyền Hình CNN, chắc người ta đuổi về nước quá.

– Đấm bóp, nghề đấm bóp, xoa bóp trở thành Mát-xa (Massage).

– Đáng ghi nhớ, đáng nhớ, lưu luyến, thích thú, lưu lại nhiều kỷ niệm trở thành ấn tượng. Ở Việt Nam bây giờ cái gì cũng ấn tượng, hoành tráng... cả nước nói như những con vẹt và ngôn ngữ rất nghèo nàn, rập khuôn.

– Đánh cá trở thành đánh bắt. Thí dụ: “Một số tàu cá Philippines quay lại đánh bắt ở bãi cạn Scarborough”. (BBC Việt Ngữ). Đánh cá là dùng lưới. Còn bắt cá là dùng tay. Tôi đồng ý là ở vùng nông thôn, người ta vừa đánh cá vừa bắt cá ở đồng ruộng. Thế nhưng ở Bãi Cạn Scarborough biển cả mênh mông, sóng to gió lớn làm sao có thể lội xuống biển để “bắt” cá được? Tiếng Việt trong nước bây giờ có tệ nạn là thêm cái đuôi dư thừa vào. Trong khi một số khác lại cắt cụt nghe khó chịu vô cùng, như: lệ phí chỉ còn phí, chuyên môn/chuyên ngành chỉ còn chuyên, nhi đồng chỉ còn nhi, đội tuyển chỉ còn tuyển, tiêu chuẩn chỉ còn chuẩn như: “Xây dựng trường và đào tạo theo chuẩn Hoa Kỳ” (Báo Tuổi Trẻ), máy bay sẵn tàu ngầm chỉ còn máy bay sẵn ngầm (trong khi đó lại nói tàu ngầm Kilo mà không nói ngầm Kilo), kinh khủng chỉ còn khủng, rẻ như bèo chỉ còn bèo... Với cái kiểu cắt cụt tiếng Việt như thế này chỉ vài năm nữa thôi bánh bao chỉ còn bao, bánh hỏi chỉ còn hỏi, bánh chưng chỉ còn chung, lợn quay/heo quay chỉ còn quay và xe bò chỉ còn bò. Thật bát nháo quá đỗi!

- Đánh thuế trở thành áp thuế. Thí dụ: “Trump muốn áp thuế nhập khẩu Mexico để trả tiền xây tường” (BBC Việt Ngữ). Về thuế thì chỉ có: đánh thuế, tăng thuế, giảm thuế... làm gì có áp thuế? Câu văn đơn giản chỉ là, “Ô. Trump muốn đánh thuế hàng nhập cảng từ Mỹ Tây Co để lấy tiền xây tường”. Nhưng khi nói “áp đặt” tức đặt để, ban hành, áp dụng một cái gì không hợp lý, chẳng hạn: Euro đã áp đặt một thuế xuất không hợp lý trên hàng nhập cảng từ Việt Nam.
- Đạt đúng chỉ tiêu, thỏa mãn điều kiện trở thành đạt tiêu chí.
- Đau dữ dội, đau quặn thắt (acute pain) trở thành cấp tính. Thí dụ: Đau bụng dữ dội biến thành đau bụng cấp tính.
- Đau lòng trở thành đắng lòng. Như vậy câu thơ “Nhớ nước đau lòng con cuộc cuộc” của Bà Huyện Thanh Quan sẽ trở thành, “Nhớ nước đắng lòng con cuộc cuộc”.
- Đề nghị trở thành đề xuất.
- Đẹp lôi cuốn, đẹp hấp dẫn trở thành đẹp khó cưỡng (vì khó cưỡng cho nên có thể ôm chầm lấy hoặc hiếp dâm người ta).
- Điểm tối thiểu, điểm thấp nhất (để xét tuyển) biến thành điểm sàn. Trình độ Việt ngữ quá thấp kém.
- Điều dưỡng, y tá trở thành hộ lý (giống như để giải quyết sinh lý cho người ta).
- Điều khiển/điều hòa trở thành điều tiết như điều tiết giao thông. Trong khi từ điển Việt Nam định nghĩa điều tiết là tiết chế, điều chỉnh sao cho vừa như cách ăn uống, mát, làm việc, tình dục quá độ, v.v. Điều tiết không hề có nghĩa là điều khiển.
- Điều tra, thẩm vấn, lấy cung trở thành làm việc. “Công an mời ‘người tình’ cô gái chết lõa thể lên làm việc” (VOV).
- Đỡ đầu, bao che trở thành bảo kê giống như “bảo tiêu” trong các phim bộ Hồng Kông.
- Đoạn phim ngắn, thu hình ngắn trở thành video clip (Hai chữ này lan tràn trên các diễn đàn ở hải ngoại).
- Đối xử nhân đạo, đối xử có tình người biến thành đối xử nhân văn. Theo từ điển Tiếng Việt trong nước xuất bản sau 1975 thì nhân văn là văn minh loài người, hoàn toàn không có nghĩa là nhân đạo. Nói tóm lại, trong nước muốn nói gì thì nói, muốn viết gì thì viết mà không cần tra cứu sách vở, từ điển gì cả.

– Đội Tuyển Việt Nam trở thành Tuyển Việt Nam.

– Đội Tuyển Ba Tây trở thành Tuyển Ba Tây.

Đôi giống (đàn ông thành đàn bà) trở thành chuyên giới. Giống là giống đực, giống cái. Còn giới là giới hạn, sự ngăn cấm (giới luật, biên giới). Từ ngàn năm tới giờ người ta nói “giống đực, giống cái”, không ai nói “giới đực, giới cái”.

– Đóng thêm bốn chiếc tàu trở thành đóng mới bốn chiếc tàu. Trồng cây cao–su cũng là trồng mới. Đúng là tiếng Việt điên khùng. Nếu loại tiếng Việt điên khùng này tiếp tục lan tràn, trong tương lai trẻ con sẽ nói, “Mẹ cháu vừa nấu mới nồi cơm”. “Bố cháu vừa mua mới mấy chiếc tủ”, “Bà cháu vừa gói mới mấy chiếc bánh chưng”. VietnamPlus ngày 15/3/2107: “Bất chấp dư luận, Trung Quốc vẫn xây dựng mới trái phép ở Hoàng Sa”. Câu văn không điên khùng và bất nháo sẽ là, “Trung Quốc xây dựng những công trình mới tại Hoàng Sa.” Báo Tuổi Trẻ đúng đắn hơn khi đưa tin, “Trung Quốc xây thêm căn cứ mới ở Hoàng Sa”.

– Đồng bạc Việt Nam, giấy bạc Việt Nam trở thành tiền Đồng (BBC tiếng Việt).

– Đột ngột, bất ngờ trở thành đột biến. Thí dụ: “Giá vàng tăng bất ngờ” trở thành “Giá vàng tăng đột biến”. Xin nhớ cho “đột biến” là một tình thế bỗng nhiên thay đổi, rẽ sang một hướng khác. Đột biến nói đến sự khủng hoảng. Khi người ta nói “có biến” hay “biến động” tức tình hình có thể là một cuộc đảo chính, lật đổ, kéo quân về làm phản. Còn “bất ngờ” chỉ là sự không dự liệu và tiên đoán trước. Thí dụ: “Cháu nó bất ngờ đổi ý kiến không làm cho hãng ấy nữa”. Ngu dốt mà cầm bút làm xáo trộn và phá hoại ý nghĩa của ngôn ngữ đã có cả ngàn năm nay.

– Đứng đầu, hàng đầu trở thành top (lai căng mất gốc).

– Đường trở thành phố. Trong nước không phân biệt được thế nào là phố, thế nào là đường vì thế đã dịch “Wall Street” thành “Phố U-ôn”. Đây là khu thương mại, tài chính của Mỹ nằm trên “Đường Wall” chứ nó không phải “Phố U-ôn”. Theo từ điển Việt Nam ở trong nước “phố” là “nhà ở thành thị” do đó người ta thường nói “một khu phố”, “một dãy phố”. Vậy “phố” không phải là “đường”. Thí dụ: Đường Trần Hưng Đạo trên đó có nhiều dãy phố buôn bán nhưng không vì thế mà gọi cả con Đường Trần Hưng Đạo là “Phố Trần Hưng Đạo”.

– Đường giấy thông báo khẩn cấp/đường giấy ứng trực 24/24 trở thành đường giấy nóng. Trong nước cái gì cũng nóng, ghế nóng, thưởng nóng, tin nóng, bắt nóng... đúng là loại ngôn ngữ điên khùng!

– Đường hầm trở thành hầm. Đường hầm Thủ Thiêm trở thành hầm Thủ Thiêm. Xin nhớ cho đường hầm khác với hầm. Đường hầm là con đường đào xuyên dưới đất. Còn hầm là

một cái hố đào sâu xuống đất để trú ẩn hay cất chứa cái gì như hầm chứa vũ khí. Báo chí trong nước toàn những người “can đảm” muốn viết gì thì viết và không sợ người ta chê cười. Nghĩ thật đáng sợ! Nguyên do chỉ vì đất nước không có một tổ chức tư nhân hay cơ quan nào giám sát, dòm ngó để phê bình tư cách đạo đức và trình độ văn hóa của báo chí. Tại Hoa Kỳ này, báo chí hay đài truyền hình nào mà “ăn nói”, viết theo kiểu như vậy thì chỉ có nước về nhà xin đi làm bồi bàn hay lau chùi quét dọn. Các bài phóng sự của các ký giả gao cội gửi về đều có chủ bút (editor) duyệt lại từ nội dung tới văn chương chứ không phải gửi về là đăng liền. Cứ nhìn vào phần cuối bản tin của AP, AFP, Reuters, UPI... sẽ thấy. Ôi buồn cho đất nước “Ngàn năm văn hiến”! Văn hiến không có nghĩa là có nhiều gái đẹp thi Hoa Hậu Hoàn Vũ, hay người mẫu nhí những quảng cáo quần áo kia, mà là văn chương và các tác phẩm văn học và nhất là con người sống sao cho thanh cao, khí phách. Văn hiến cũng không có nghĩa là trùng tu lại một số đình chùa, cung điện, miếu mạo để làm nơi hấp dẫn du lịch để kiếm tiền... mà là làm sao nổi gót và bồi đắp gia tài văn học của tổ tiên.

– Đường lối, ngõ ngách ngoại giao trở thành kênh ngoại giao. Trong nước không rành tiếng Anh cho nên thấy chữ channel bèn dịch là kênh trong khi channel có rất nhiều nghĩa. Thí dụ: TV channel là đài truyền hình (a station) chứ không phải kênh truyền hình. Tiếng Anh tôi mới dịch “diplomatic channel” là “kênh ngoại giao”. Nó là đường lối, ngõ ngách ngoại giao bao gồm thương thảo trực tiếp, mật đàm hay thông qua trung gian của nước thứ ba.

PHẦN 4

G.

– Gái vị thành niên rùng mỡ trở thành hot teen.

– Gái xinh, gái nhí nhảnh trở thành “hot girl” trong khi “hot girl” là gái trông gợi dục, gái trông hấp dẫn về thể xác (thường ăn mặc hở hang, phô bày thân thể quá mức, cử chỉ lả lơi mời mọc). Cả trong trường học bây giờ cũng có “hot girl”. Đúng là ngu dốt mà thích dùng tiếng Anh để tỏ ra đây là Mỹ. Báo Thanh Niên ngày 8/3/2017 đi một tiêu đề, “Quan lộ thần tốc của ‘hot girl’ Thanh Hóa”. Một nhân viên giữ chức vụ Trưởng Phòng Quản Lý Nhà và Thị Trường Bất Động Sản, cho dù có tội mà dùng danh từ “hot girl” để thóa mạ người ta thì đúng là một nền báo chí bát nháo, không có học.

– Gần gũi, giao tiếp, tiếp xúc, đến gần trở thành tiếp cận. Khi Ô. Tillerson – Bộ Trưởng Ngoại Giao Hòa Kỳ thăm các nước Nam Hàn, Nhật Bản đã không cho báo chí tháp tùng và không tiếp xúc với báo chí, bèn được các trang tin BBC và VOA nói rằng “không được tiếp cận”. Đúng là ngôn ngữ bát nháo, dốt thường hay nói chữ và có khi không hiểu mình viết gì.

- Gây giống trở thành nhân giống. Gây giống là giữ gìn và gia tăng giống của một loại cây hay sinh vật nào đó qua một tiến trình khó khăn, có nghiên cứu chứ không phải cứ muốn tăng lên là tăng, muốn nhân lên là nhân.
 - Ghi danh, ghi tên trở thành đăng ký. Thí dụ: Ghi danh dự thi, ghi tên ứng cử. Còn đăng ký, đăng bạ là ghi tên vào sổ bộ. Thí dụ: Đăng ký, đăng bạ xe gắn máy.
 - Giá rẻ như bèo/giá rẻ mạt trở thành bèo. “Luơng tiếp viên khủng hay bèo”. Rồi Báo Tuổi Trẻ, “Quảng Ninh chấn chỉnh tour du lịch giá bèo.” Đây là ngôn ngữ của loại lưu manh đứng bên nói chuyện với nhau. Vừa lai căng, vừa bát nháo. Ngôn ngữ đứng đắn phải là, “Quảng Ninh chấn chỉnh lại các chuyến du lịch giá quá rẻ”.
 - Giá vé máy bay mức cao nhất và thấp nhất biến thành giá trần, giá sàn hàng không (VietnamPlus). Câu văn điên khùng ở chỗ là, chỉ có vé máy bay chứ làm gì có vé hàng không. Hàng không là ngành chuyên vận bằng máy bay. Hàng hải là ngành chuyên vận bằng đường biển. Ngoài ra “giá trần” làm cho người ta liên tưởng tới “giá trần”, “hành trần” để ăn phở. Rồi cao độ tối đa (maximum altitude) của máy bay trở thành “trần bay”.
- Trong nước bây giờ cái gì cũng trần và sàn. Những danh từ như cao nhất, thấp nhất đã bị xóa trong từ điển Việt Ngữ.
- Gia đình trở thành hộ dân.
 - Giải trở thành Cup.
 - Giải thích, cho biết lý do tại sao trở thành lý giải. “Người Sài Gòn lý giải việc tự nguyện trả lại vỉa hè”. Tôi không hiểu tại sao trong nước, đa số vừa nghèo, vừa ít học nhưng rất thích dùng những chữ “đao to búa lớn”.
 - Giải túc cầu/bóng đá thế giới trở thành World Cup.
 - Giải pháp trở thành kịch bản. Thí dụ: Giải pháp nào cho cuộc xung đột Syria trở thành Kịch Bản nào cho Syria. Trong nước, chỗ nào, lãnh vực nào, bài báo nào cũng thấy hai chữ kịch bản, kịch tính giống như phùng tuồng, sân khấu vậy. Thậm chí sắp đặt chương trình cho buổi lễ nhậm chức cũng gọi là lên kịch bản, “lên kịch bản cho lễ nhậm chức của Tổng Thống đắc cử Mỹ Donald Trump.” Rồi “Việc phát lộ gây lộn xộn tại chùa Hương không có trong kịch bản” (VietnamPlus) Thật là loại ngôn ngữ quái đản! Thế mà các diễn đàn ở hải ngoại cũng đua nhau chuyển tiếp (forward) loại ngôn ngữ điên khùng này. Nếu là một người có học sẽ viết, “Việc phát lộ gây lộn xộn tại chùa hoàn toàn ngoài ý muốn”.
 - Giải trở thành cúp.

- Giải phẫu trở thành phẫu thuật.
- Giải thích, tìm hiểu trở thành giải mã. Giải mã là bẻ khóa mật mã để đọc một tài liệu mã hóa của đối phương. Hiện nay trong nước hai chữ “giải mã” được dùng một cách vô tội vạ.
- Giải tỏa trở thành giải phóng như giải phóng mặt bằng – giống như đem binh sĩ, xe tăng tấn công vào chiếm cứ một khu vực nào đó.
- Giảm bớt căng thẳng trở thành hạ nhiệt. “Sau khi Malaysia có những tín hiệu nhằm hạ nhiệt căng thẳng leo thang.” (Báo Tuổi Trẻ) giống như một người bị sốt, nhiệt độ cơ thể giảm dần. Dường như tất cả các báo ở Việt Nam không có chủ nhiệm, chủ bút, trưởng ban đọc lại các bản tin do phóng viên gửi về để cắt xén bớt những câu văn thừa thãi, chỉnh lại văn phạm, cách dùng chữ, v.v. mà cứ thấy bài là đăng lên, chẳng cần biết đúng sai.
- Giảm bớt nhân viên/sàng lọc lại nhân viên trở thành tinh giản biên chế. Cứ phải đọc những loại chữ như thế này có ngày nhưc đầu mà chết.
- Giao kèo, khế ước/thỏa thuận (account) để có một khoản/phần/chỗ trên Facebook trở thành tài khoản trong khi tài khoản là khoản tiền có trong ngân hàng.
- Giao dịch, liên lạc, hỗ trợ, tác động qua lại trở thành tương tác. Chữ nghĩa thật điên khùng! Trong nước bây giờ nhiều khi nói mà không biết mình nói gì, giống như những kẻ mê sáng vậy.
- Giấy chứng nhận độc thân (Single Status Certificate) trở thành “Công hàm độc thân” trong khi công hàm là văn thư của bộ ngoại giao gửi các quốc gia hay tổ chức quốc tế. Đúng là chữ nghĩa lộn sòng, bát nháo và “đao to búa lớn”.
- Giờ trở thành “h” (heure). 8 giờ trở thành 8h. (Lai Tây từ thời thuộc địa). 7 giờ sáng trở thành 7h sáng. Tại sao không viết 7 g. sáng, 5 g. chiều, 9 g. tối, 12 g. khuya?
- Giữ gìn trở thành bảo lưu. Thí dụ: Giữ gìn một phong tục trở thành “bảo lưu phong tục” giống như tiếng nói của một hành tinh xa lạ. Người đàn ông ở Văn Miếu nói câu này bao năm vật lộn với miếng khoai, miếng sắn và miếng thịt mỡ nhỏ bằng ngón tay của “thời bao cấp” cho nên gàn như “quên mất tiếng người”. Nay thì có thịt có cá, có quần áo đẹp, muốn phục hồi và giữ gìn phong tục tập quán của tổ tiên nhưng trong đầu không có các chữ “giữ gìn, bảo tồn” cho nên phải sáng chế ra chữ mới là “bảo lưu”. Nghĩ thật tội nghiệp!
- Giúp đỡ, chia sẻ, thông cảm, kẻ vai sát cánh đã chết bây giờ chỉ còn “đồng hành”. Chỗ nào cũng thấy “đồng hành”. Cả hải ngoại cũng lây bệnh “đồng hành”. Thậm chí một

phóng viên tới thăm một chủ trại nhỏ nuôi ngựa cũng nói “đồng hành”. Thật điên khùng quá mức! Giống như một con vẹt vậy. Nghĩ cho cùng thật tội nghiệp! “Ồ bầu thì tròn ở ông thì dài”. Cả nước nói vậy thì mình cũng phải nói vậy!

– Gọi điện thoại trở thành gọi phôn. Số điện thoại trở thành số phôn (mất gốc rồi).

PHẦN 5

H.

– Hải cảng trở thành cảng biển cũng giống như phi cảng trở thành cảng bay.

– Hạm đội trở thành đội tàu. Thí dụ: Hạm Đội 7 trở thành Đội Tàu Số 7.

– Hầm trú ẩn trở thành Bunker/Boong-ke.

– Hàng đầu, đứng đầu trở thành top. Chữ này thấy nhan nhản trên các diễn đàn ở hải ngoại.

– Hành động, chuyển động (move) trở thành động thái trong khi từ điển Việt Nam trước và sau 1975 không hề có hai chữ “động thái”. Đây là sự bịa đặt chữ nghĩa một cách bất nháo.

– Hành trình khám phá các vụ án trở thành hành trình phá án tức bác bỏ bản án của tòa dưới. Lên kế hoạch, lập kế hoạch truy bắt/truy nã hung thủ/bắt trọn ổ trở thành lên kế hoạch phá án.

– Hào hứng, hấp dẫn, sôi nổi (cuộc đua, trận đá bóng, trình diễn văn nghệ...) trở thành kịch tính. Rồi giá vàng lên xuống cũng “kịch tính”. Thậm chí vụ thảm sát tại tòa soạn báo hí họa Charlie Hebdo (Paris) cũng “đây kịch tính”. Có lẽ phải cho ông nào sáng chế ra hai chữ “kịch tính” này vào bệnh tâm thần để chữa trị mới được.

– Hay đẹp trở thành kinh điển. Một trận đấu hay, đẹp trở thành một trận đấu kinh điển. Đau đầu quá!

– Hết hàng trở thành cháy hàng. Hết vé trở thành cháy vé. Hết phòng trở thành cháy phòng, trình diễn hết mình trở thành cháy hết mình. Hết xăng trở thành cháy xăng! Đúng là loại ngôn ngữ đường phố và bất nháo quá đỗi. Cả nước có mấy chục ngàn ông “Tiến Sĩ”, bao nhiêu viện ngôn ngữ, bao giải thưởng văn chương... mà không thấy ai lên tiếng về vấn đề này.

– Hiện ra (trên màn ảnh) trở thành hiển thị. Tôi không hiểu sao trong nước thích dùng tiếng Tàu, trong khi bao tiếng thuần Việt lại không dùng.

– Hiểu ngầm trở thành mặc định. Sao dùng chữ khó quá? Giới bình dân chịu sao thấu? Hơn thế nữa, từ điển Việt Nam trước và sau 1975, kể cả Hán–Việt Từ Điển của Đào Duy Anh cũng không có hai chữ “mặc định”.

– Hình ảnh lấy ra từ máy thu hình biến thành hình ảnh chiết xuất từ camera. Sao dùng chữ khó khăn quá vậy? Hai chữ “chiết xuất” được dùng cho phòng thí nghiệm.

– Hình dáng trở thành ngoại hình. Có hình dáng đẹp trở thành có ngoại hình đẹp. Hình như những người sáng chế ra những từ ngữ lạ lùng này không được đi học từ thuở nhỏ hoặc không hề đọc văn chương, sách truyện Việt Nam.

– Hối tương, qua lại, lẫn nhau trở thành tương tác. Thích dùng chữ cầu kỳ, khó khăn trong khi kiến thức chẳng bao nhiêu.

– Hồi đáp, trả lời trở thành phản hồi. Phản là quay ngược, hồi là lui lại, trả lại. Hai chữ này ghép với nhau không hề có nghĩa là trả lời hay hồi đáp mà chỉ là dùng chữ kiêu cạo nhưng lại không rành tiếng Hán–Việt.

– Hợp chất, vật liệu tổng hợp/hỗn hợp trở thành composite.

– Hợp tác, người hùn hạp, cùng đứng chung, cùng làm ăn buôn bán với mình (partner) trở thành đối tác (làm việc đối nghịch với mình) như đối phương, đối thủ, đối đầu, đối thoại, đối lập, đối kháng... Từ điển Việt Nam trước và sau 1975 đều không có hai chữ “đối tác”. Từ Điển Hán–Việt của Đào Duy Anh cũng không có hai chữ “đối tác”. Chỉ vì ngu dốt tiếng Việt cho nên đã dịch “partner” thành “đối tác”.

– Hư hỏng, xập xệ, đã cũ, không được như trước nữa trở thành xuống cấp. Thí dụ: Bộ ngực bà ta đã xệ, không còn căng nữa trở thành bộ ngực bà ta đã xuống cấp. (Nếu dùng hai chữ này trong các màn diễn cợt, chọc cười khán giả hoặc chuyện tiêu lâm thì được)

– Huy hiệu trở thành logo.

K.

– Kẹt xe trở thành ùn tắc, ách tắc.

– Kết hợp, tổng hợp biến thành tích hợp. Hai chữ tích hợp không có trong từ điển tiếng Việt của Miền Nam trước đây.

– Khách trở thành khách mời. Tức là có những vị khách không mời mà đến.

– Khoảng cách/chiều dài/mức độ trở thành cự ly.

- Khởi đầu, mở đầu, mở màn trở thành kích hoạt. “Triều Tiên kích hoạt chiến thuật đố bằg việc ra thông báo cấm tất cả người Malaysia...” (Báo VnExpress). Đúng là đố hay nói chữ, bịa chữ trong khi từ điển Việt Nam không hề có hai chữ “kích hoạt”.
- Không khí lạnh sẽ tràn vào phía bắc biển thành không khí lạnh tăng cường giống như đổ thêm quân vào trận chiến. Các chữ “trời sẽ lạnh thêm” vừa dịu dàng, vừa dễ hiểu không chịu dùng mà lại thích “tăng cường”.
- Không thể tưởng tượng được (unimaginable) biến thành không tưởng (utopia). Trong nước tiếng Việt quá kém, không phân biệt được thế nào là không thể tưởng tượng được thế nào là không tưởng. Không thể tưởng tượng được là sự kiện đã xảy ra nhưng ngoài dự đoán, ước đoán của mình. Thí dụ: “Thật không thể tưởng tượng được Đức đã thắng Ba Tây 7-1 trong trận bán kết 2004”. Còn không tưởng là không bao giờ xảy ra và sẽ không bao giờ xảy ra. Thí dụ: “Trung Quốc mơ chiếm hết Biển Đông, không chế Á Châu rồi đánh gục Mỹ. Đúng là chuyện hảo huyền, không tưởng.”
- Khu nghỉ mát/ngỉ dưỡng trở thành resort. Du lịch trở thành “đi tour”. Trong nước cũng như hải ngoại, một số lớn danh từ tiếng Việt sẽ chết để nhường chỗ cho tiếng Anh. Bố mẹ thích dùng tiếng Anh ba rọi như thế thì mở Trường Việt Ngữ để làm gì?
- Khu vực chăm sóc bệnh nhân nguy kịch/khu vực chăm sóc đặc biệt (critical care, intensive care) trở thành Khu vực chăm sóc tích cực. Chăm sóc bệnh nhân mà cũng có tiêu cực và tích cực nữa sao? Bệnh viện có biết bao nhiêu là bác sĩ mà không có tới một ông có thể dịch “critical care” ra tiếng Việt? Rồi Bộ Y Tè để làm gì? Sao không dịch tất cả các thuật ngữ Y Khoa từ tiếng Anh ra tiếng Việt để phổ biến cho tất cả các bệnh viện trong nước? Thật đáng buồn. Trong nước có một “bệnh dịch” là đua nhau tặng hoa và chụp hình để trình diễn, trong khi tình trạng tồi tệ thì phớt lờ rồi báo cáo láo để lừa dối cấp trên và dân chúng.
- Khu vực đi bộ trở thành không gian đi bộ. Không gian ở ngoài trái đất làm sao có thể đi bộ ở đó được. Nhưng khu vực đi bộ đó chúng ta có thể tạo một không khí yên tĩnh hay một môi trường thoải mái, tươi mát cho người đi bộ. Nhà bếp chật hẹp trở thành “không gian nấu ăn chật hẹp” (Đài Tiếng Nói Việt Nam). Đúng là tiếng Việt điên khùng! Từ xưa đến giờ người ta nói, “Tạo một khung cảnh/một bầu không khí ấm cúng cho gia đình” chứ người ta không nói. “Tạo một không gian ấm cúng cho gia đình”. Người nào dùng hai chữ “không gian” ở đây tức là không được cấp sách đến trường, không đọc sách vở của tổ tiên.
- Kích thích (kinh tế, tiêu thụ) trở thành kích cầu trong khi trong tự điển Việt Nam hoàn toàn không có hai chữ kích cầu mà chỉ có: kích thích, kích hỏa, kích động như kích động nhạc.

– Kiểm soát không lưu trở thành quản lý bay.

– Kỹ nghệ trở thành công nghiệp/công nghệ. Xin nhớ công nghệ là kỹ nghệ chế tạo máy móc. Còn kỹ nghệ là chế tác, sản xuất lớn theo khoa học. Chẳng hạn kỹ nghệ sản xuất rượu bia, kỹ nghệ gái điếm, kỹ nghệ sản xuất xe hơi... Miền Nam trước đây có Trường Kỹ Sư Công Nghệ để đào tạo kỹ sư chế tạo máy móc.

PHẦN 6

L.

– Lạ lòng trở thành ngỡ ngàng. Thí dụ: Đẹp lạ lòng trở thành đẹp ngỡ ngàng. Người viết văn như thế này chắc chắn chưa được cấp sách đến trường. Ngỡ ngàng là tình cảm không ưng ý hay trái với dự đoán của mình. Thí dụ: 1) Sau 25 năm từ Mỹ trở về tôi thật ngỡ ngàng khi thấy cô nữ sinh khả ái năm xưa nay trở thành một bà già tiều tụy. 2) Tôi thật ngỡ ngàng khi cô ta nói cô ta là hoa hậu nhưng mở miệng nói ra toàn chuyện thô tục. (Vì tôi cứ ngỡ cô ta là hoa hậu thì phải ăn nói lịch sự)

– Lạc tay lái, lạc bánh lái trở thành mất lái, mất phanh.

– Làm cho vững chắc thêm (bằng cách đóng thêm cột, thêm ván, đắp thêm đất...) trở thành gia cố, chẳng hạn “gia cố các bờ kè”, “gia cố các thuyền”; sao dùng chữ khó khăn và lạ hoắc như vậy? Chắc phiên dịch từ tiếng Tàu có từ thời Cách Mạng Văn Hóa của Mao Trạch Đông. Trong tự điển Hán-Việt của Đào Duy Anh không có hai chữ “gia cố”.

– Làm điếm trở thành làm gái. Như vậy làm trai là làm đi đực chẳng? Nếu nói “làm gái” để chỉ gái điếm thì chúng ta phải hiểu câu nói này như thế nào, “Làm gái thì phải biết công-dung-ngôn-hạnh.”

– Làm điệu, làm dáng, điệu bộ trước ống kính trở thành tạo dáng, thả dáng. Những hình ảnh làm điệu, làm bộ, làm dáng này lan tràn các báo điện tử lớn như VOV, VnExpress, VietnamPlus, Thanh Niên, Tiền Phong... đều là những quảng cáo trá hình cho các cô người mẫu, ca sĩ để kiếm tiền. Đúng là một nền báo chí rẻ tiền.

– Làm hồ sơ giả (để lấy tiền) trở thành chi khống, làm hồ sơ khống.

– Làm việc trở thành thi công. Công nhân đang làm việc trở thành công nhân đang thi công. Tại sao công nhân phải thi đua với nhau? Trên thế giới này làm gì có chuyện đó. Công nhân làm hết giờ thì nghỉ hay về nhà. Nếu làm thêm (overtime) thì phải trả theo giờ phụ trội, gấp đôi. Điên khùng hay sao mà thi đua?

– Lạnh buốt, lạnh cắt da trở thành rét đậm rét hại, giống như một bà nhà quê nói tiếng Việt vậy.

- Lễ thói, thói quen, cách thức, cố tật... trở thành văn hóa. Thí dụ: Văn hóa đáí bạy ia bạy, văn hóa nhận phong bì của bác sĩ, văn hóa du côn, văn hóa tham nhũng, văn hóa chửi thề, văn hóa nói dối, văn hóa ảm thực, văn hóa xấu hổ, văn hóa khinh bỉ... trong khi văn hóa là cái gì tốt đẹp nhất biểu tượng của một dân tộc.
- Lệ phí, phí tổn cắt cụt chỉ còn phí như thu phí qua cầu. Thậm bán vé xe buýt (xe chuyên chở công cộng) cũng gọi là thu phí. Đúng là ngôn ngữ điên khùng. Từ ngàn xưa đến giờ người ta nói: sở phí, học phí, lệ phí, kinh phí, chi phí, chiến phí... nề nếp đâu vào đó. Nay phá nát tiếng Việt.
- Lịch trình cắt cụt chỉ còn lịch. “Lịch thi Trung học Phổ thông quốc gia năm 2017” (VietnamPlus). Lịch là cuốn sách ghi ngày tháng của một năm. Lịch trình là thời biểu ghi rõ ngày nào làm cái gì giống như thời khóa biểu. Hai chữ này không thể thay thế cho nhau.
- Liên lạc trở thành liên hệ. Liên lạc là dùng thư từ, điện thoại, điện thư để liên lạc, có thể là thăm hỏi, lấy tin, làm ăn, buôn bán. Còn liên hệ là có một mối giao tình, hợp tác, dính líu với nhau. Do đó người ta nói “mối liên hệ vợ chồng” chứ không ai nói, “Mối liên lạc vợ chồng”.
- Lò lửa trở thành chảo lửa. Thí dụ: Chảo lửa Trung Đông. Xin nhớ cho lò lửa khác chảo lửa. Hơn thế nữa không ai nói chảo lửa mà chỉ nói chảo dầu. BBC Việt ngữ thích dùng loại tiếng Việt bát nháo này.
- Lỏa thể, cởi truồng trở thành nude.
- Lợi dụng/nhân cơ hội trở thành tranh thủ. Thí dụ: “Nhân cơ hội mỗi năm có một tháng nghỉ phép...” trở thành “Tranh thủ mỗi năm có một tháng nghỉ phép...” Tranh thủ ở trong nước còn có nghĩa là “cố gắng” chẳng hạn như “Làm ngày không đủ, tranh thủ làm đêm”.
- Lợi tức trở thành thu nhập. Thuế lợi tức trở thành thuế thu nhập trong khi theo Từ Điển Việt Nam “thu nhập” là động từ chỉ việc thu nhận tiền bạc chứ tự thân “thu nhập” không phải số tiền kiếm được do buôn bán hay do lương bổng.

M.

- Mánh lới, thủ đoạn trở thành chiêu trò. Thí dụ: “Chiêu trò rút tiền của bà Sáu Phần” (Báo Thanh Niên). Đây là ngôn ngữ của bọn buôn lậu, mánh mung.
- Mặt chưa trang điểm trở thành mặt mộc

- Máy bay riêng, máy bay đặc biệt (của tổng thống chẳng hạn) trở thành chuyên cơ tức máy móc đặc biệt.
- Máy điện tử trở thành điện toán (Tôi có máy điện tử từ năm 1995 nhưng có bao giờ tính toán hoặc làm toán trên máy điện tử đâu.)
- Máy hình, máy thu hình trở thành camera. Thí dụ: Gắn camera xử phạt vi phạm đọc trực buýt BRT (Báo An Ninh Thủ Đô). Câu văn vừa lai căng vừa lủng củng. Câu văn không lai căng và gãy gọn sẽ là: “Gắn máy thu hình phạt vi phạm đọc theo tuyến xe chuyên chở công cộng BRT”
- Máy tự chụp hình trở thành chụp hình tự sướng, thật thô tục quá đỗi!
- Metro! (Metro Bà Queo, Metro Bình Phú) Cả nước không biết dịch metro là “xe điện ngầm” cho nên các trạm xe điện ngầm đều trưng bảng “metro”. Tinh thần nô lệ như thế mà đòi độc lập tự chủ.
- Minh họa (illustrated) được dùng loạn xạ. Trong nước không hiểu hai chữ “minh họa” là gì. Minh họa có nghĩa là vẽ ra, chẳng hạn như truyện bằng tranh, hình bìa và một số trang trong một cuốn truyện do một họa sĩ vẽ, người Mỹ gọi là “illustrated”. Còn nếu là bức ảnh thì nhà xuất bản sẽ ghi chú “photograph by...” tức “hình của”. Ngày nay, tất cả những tấm hình đi kèm với một bài viết nào đó mà không ăn nhập chi với đề tài, mà chỉ lấy một hình tượng trung – đều được ghi chú là “minh họa”. Đúng là điếc không sợ súng! Chẳng hạn bài viết có đề tài “Đánh ghen” mà không có một bức họa/tranh nào về đánh ghen cả, tác giả có thể lấy một bức hình hai người đàn bà đang túm tóc nhau, nhưng không được ghi chú “hình ảnh minh họa” mà có thể ghi, “Đây là hình đánh ghen được đăng trên báo ABC” hoặc “Đây là hình ảnh tượng trưng các bà đánh ghen”.
- Môi giới, dất mồi trở thành cò. Tại bệnh viện cũng có “cò” để môi giới với y tá, bác sĩ chữa bệnh cho đảng hoàng, nếu không cho mày ra nghĩa địa. Nhiều báo còn dùng hai chữ “cò mồi”. Cò mồi là cùng băng đảng nhưng đóng giả để lường gạt người ta, hoàn toàn khác với môi giới, dất mồi để kiếm tiền.
- Mới sinh được tám tháng trở thành tám tháng tuổi. Cây đa cổ thụ 100 năm trở thành Cây đa cổ thụ 100 năm tuổi. (Bắt chước tiếng Anh thêm chữ old vào)
- Món hàng bán được giá trở thành “giá trị kinh tế cao”. Thích dùng chữ khó khăn.
- Một con hổ trở thành một cá thể hổ.
- Một con khỉ Voọc trở thành một cá thể Voọc.

- Một con bò, 1300 con bò trở thành “1300 cá thể bò nhập khẩu từ Mỹ” (Báo Tiền Phong). Cứ cái điệu viết văn nhảm nhí như thế này, trong tương lai gần sẽ là: Mẹ tôi đi chợ mua một cá thể gà. Đám cưới rất lớn có tới chục cá thể heo quay. Chục cá thể lợn xông chuồng làm tôi đuối hết hơi. Bán cho tôi một cá thể ngựa. Mạo tự “con” để chỉ các con vật, đồ vật như: Con chó, con mèo, con chim, con cá, con trâu, con bò, con dao, con quay, con thoi, con cúi, con điều... rồi sẽ chết trong ngôn ngữ Việt Nam. Người nào dùng hai chữ “cá thể” ở đây chắc chắn không được cấp sách đến trường. Cá thể là đơn lẻ khác với tập thể. Thí dụ: Làm ăn cá thể. Nó không phải là mạo tự để chỉ các con vật, đồ vật.
- Một số hình ảnh, một loạt hình ảnh trở thành chùm ảnh (giống như chùm khế ngọt). Một số bài thơ trở thành chùm thơ. Nếu vậy một mớ sách vở sẽ trở thành một chùm sách vở!
- Mũ/nón an toàn trở thành mũ/nón bảo hiểm. (Bảo hiểm là bỏ tiền ra để nhờ một công ty trả tiền mình trong trường hợp có tai nạn, nhà cháy, hàng hóa hư hỏng, v.v.)
- Mức nợ tối đa trở thành nợ trần giống như nợ trần gian, nợ đời. Chữ “ceiling” của Mỹ nghĩa bóng ở đây có nghĩa là chạm mức tối đa chứ không phải trần nhà. Bất cứ ở quốc gia nào, một danh từ đều có nghĩa đen và nghĩa bóng. Thí dụ: Hot issues không phải là “những đề tài nóng” mà là những vấn đề được bàn cãi sôi nổi thường xuất hiện trong những cuộc bầu cử, sau bầu cử thì lại “chìm xuống”.
- Muốn trừng trị, trừng phạt phải biết sai phạm ở chỗ nào biến thành “Xử lý phải có địa chỉ rõ ràng”. Đó là tiếng Việt điên khùng của ông Tiến Sĩ Nguyễn Việt Chúc đăng trên VOV ngày 30/3/2017.

PHẦN 7

N.

- Nam Hàn trở thành Hàn Quốc. Bắc Hàn trở thành Triều Tiên. Lộn xộn quá, nhớ không nổi!
- Nạn nhân trở thành bị hại. Hung thủ, kẻ sát nhân trở thành kẻ thủ ác.
- Ngày hội trở thành lễ hội. Trong nước không phân biệt được thế nào là ngày lễ, thế nào là ngày hội. Ngày lễ để kỷ niệm một biến cố lịch sử, hay khánh thành một công trình lớn: Như Lễ Hai Bà Trưng, Lễ Giỗ Trần Đông Đa, Lễ Quốc Khánh, Lễ Khánh Thành... Còn ngày hội chỉ là tụ họp vui chơi, không phải là ngày nghỉ lễ chính thức của học sinh hay công chúng. Chẳng hạn như: Hội Lim, Ngày Hội Thả Diều Đà Nẵng, Ngày Hội Cà-phê Ban Mê Thuật, Ngày Hội Hoa Đà Lạt, Hội Đua Thuyền... Nhưng một ngày lễ nếu quy tụ đông đảo tín đồ, người hành hương thì có thể gọi là lễ hội như Lễ Hội Chùa Hương, Lễ Hội Đền Hùng.

- Nghi ngờ trở thành nghi án. Thí dụ: Nghi án đập đá (Nghi ngờ có sử dụng bạch phiến).
- Ngoại tệ trở thành ngoại hối. Dự trữ ngoại tệ trở thành dự trữ ngoại hối. Ngoại tệ gửi về nước trở thành kiều hối. Trong khi theo tự điển Việt Nam, nội hối là “đổi tiền trong nước”. Còn ngoại hối là “đổi tiền với nước khác”. Nói tóm lại, trong nước bịa đặt ra chữ mới mà không cần tra cứu tự điển gì cả. Đúng là điếc không sợ súng!
- Ngũ Giác Đài trở thành Lầu Năm Góc do các ông bà ở hải ngoại lấy nguyên những bản tin trong nước rồi đưa nhau chuyển tiếp lên các diễn đàn... khiến tiếng Việt đòi đòi trở thành tiếng Việt chính thống.
- Người dân bị thiệt hại (vụ Formosa) trở thành những người dân bị hại (VOV). Đúng là tiếng Việt điên khùng. Xin nhớ cho, bị thiệt hại thuộc về dân sự như bị thiệt hại về tài sản, nghề nghiệp sinh sống. Còn “bị hại” là bị sát hại, giết.
- Người hâm mộ, kẻ hâm mộ/khán giả hâm mộ trở thành fan. “Á hậu H.O chia sẻ chuyện gia đình trong lần đầu họp fan” (Đài Tiếng Nói Việt Nam). Tiếng Việt lai căng, bát nháo không thể tưởng tượng được, nhất là lại được đưa lên một trang thông tin tiêu biểu cho tiếng nói của một quốc gia.
- Người ngoại quốc trở thành tây. Báo chí trong nước bây giờ rất lạ. Tất cả người ngoại quốc dù là Mỹ, Anh, Pháp, Ý, Tây Ban Nha, Hòa Lan đều được đổ đồng bằng hai chữ “ông Tây”. Đọc bản tin “Ông Tây lấy vợ Việt” tôi cứ nghĩ rằng đây là một người Pháp lấy vợ Việt Nam nhưng lại là một ông người Hà Lan lấy vợ Việt Nam. Rồi “Một ông Tây hát cải lương” hóa ra một thanh niên Mỹ hát cải lương. Ngày xưa, cho tới năm 1954, ở ngoài Bắc, lính Pháp mình gọi là lính Tây, khu phố mà người Pháp ở gọi là Phố Tây. Tây Đen là lính Maroc, Algerie, Senegal, Tunisie... mấy người Pháp mình gọi là “mấy thằng Tây” (Westerner) vừa căm thù vừa khinh ghét. Chính tôi ở ngoài Bắc trước 1954 cũng gọi “mấy thằng Tây”, kính trọng lắm là “mấy ông Tây”. Nhưng nay thời thuộc địa qua rồi, mọi danh từ có vẻ như căm ghét, khinh thị phải quên đi. Thế giới này cần chung sống hòa bình và kính trọng lẫn nhau. Mình nên bỏ chữ “Tây” và thay bằng “người Pháp”, “người Mỹ”. “người Tây Ban Nha”, “người Hà Lan” cho lịch sự.
- Người trong gia đình nay trở thành thành viên của gia đình. “Cháu là người trong gia đình” nay thời kỳ “hội nhập” phải nói, “Cháu là thành viên của gia đình” giống như thành viên của một tổ chức nào đó.
- Người viết chuyên đề trở thành blogger. Trang tin chuyên đề trở thành trang blog.
- Ngụy nga, tráng lệ, đồ sộ, trang trọng, lộng lẫy nay chết hết chỉ còn có hoành tráng.
- Nhà để xe trở thành garage.

– Nhà Trắng hay Tòa Bạch Ốc? Trong thời kỳ chiến tranh, danh từ The White House được hai miền nam–bắc dịch khác nhau. Miền Nam dịch là Tòa Bạch Ốc. Miền Bắc dịch với tính cách khinh thị (coi nhẹ) là Nhà Trắng. Dù người Mỹ dùng chữ “house” thí dụ, House of Representatives nhưng không thể dịch là “Nhà Đại Biểu” mà phải dịch là Hạ Nghị Viện. Theo tôi nghĩ, nơi ở, nơi làm việc của các vị nguyên thủ quốc gia không thể gọi là “nhà” mà phải dịch là Dinh, Điện hay Phủ. Thí dụ: Điện Kremlin, Điện Versailles, Dinh Độc Lập, Phủ Toàn Quyền, Phủ Thống Sứ, Phủ Chủ tịch... Chiến tranh đã qua đi hơn 40 năm, hai bên đã khép lại quá khứ. Việt–Mỹ đã ký thỏa ước hợp tác toàn diện (Comprehensive Partnership). Hợp tác toàn diện cũng có nghĩa là hai bên phải tôn trọng lẫn nhau. Chúng ta nên tôn trọng người Mỹ và người Mỹ dĩ nhiên cũng phải tôn trọng Việt Nam. Do đó, danh từ Nhà Trắng nên bỏ đi, không nên có thái độ khinh thị. Theo tôi, The White House nên dịch là: Tòa Bạch Ốc, Bạch Cung hay Bạch Dinh. (Vũng Tàu có Bạch Dinh là nơi nghỉ mát của Vua Bảo Đại)

– Nhạc Trịnh Công Sơn trở thành nhạc Trịnh. Trong khi nhạc Phạm Duy lại không nói là nhạc Phạm, nhạc Phan Đình Điều lại không nói nhạc Phan.

– Nhân đạo trở thành nhân văn. Xin nhớ nhân đạo khác nhân văn.

– Nhanh lên, mau lên trở thành khẩn trương lên.

– Nhập lượng–xuất lượng, vốn–thành phẩm trở thành đầu ra–đầu vào (input–output) nghe sao thô tục quá.

– Nhập viện. Trong nước bây giờ, tường thuật bất kỳ một biến cố nào có người bị thương đều thêm hai chữ “phải nhập viện” (phải vào bệnh viện). Trên thế giới này không hề có kiểu tường thuật như vậy. Thí dụ: Phóng viên đưa tin người chồng vũ phu đã đánh đập người vợ dã man vì ngăn cản không cho uống rượu, hoặc một tai nạn xe hơi khiến bốn người trọng thương. Như thế là đủ. Còn chuyện có vào nhà thương hay không, không phải chuyện của phóng viên. Dĩ nhiên, nếu bị thương nặng thì người ta đương nhiên đi bác sĩ hoặc vào bệnh viện, phóng viên khỏi tường thuật chuyện đương nhiên. Đúng là một nền báo chí kém cỏi.

– Nợ chạm mức giới hạn trở thành nợ trần giống như nợ đời, nợ trần ai. (VOA)

– Nói không biết ngưng trở thành mồm không biết ngưng. Đây là ngôn ngữ của mụ bán “bún măng cháo chửi” ở Hà Nội được tường thuật trên CNN.

– Nơi du lịch/địa điểm du lịch trở thành điểm đến. Thí dụ: “Thành Phố HCM là một điểm đến thu hút du khách quốc tế”. (VnPlus) Câu nói bình thường chỉ là, “Thành Phố HCM là địa điểm du lịch thu hút du khách quốc tế”.

- Nổi bật trở thành nổi cộm. Hai chữ này VOA và BBC tiếng Việt rất thích dùng, làm ra vẻ như ta đây là “bác học”.
- Nông phẩm biến thành sản phẩm nông nghiệp, dã thú biến thành động vật hoang dã tức kéo dài tiếng Việt ra một cách thừa thãi.
- Nồng độ rượu trong máu (để phạt lái xe) trở thành nồng độ cồn. (Ảnh hưởng thuộc địa Pháp vẫn còn dai dẳng)
- Nữ công nhân trở thành lao động nữ. Nam công nhân trở thành lao động nam. Đúng là đổi đời.
- Nữ ký giả/nữ phóng viên trở thành nhà báo nữ. Nếu như vậy thì nữ thủ tướng sẽ trở thành thủ tướng nữ, bà bộ trưởng sẽ trở thành bộ trưởng nữ và nữ quân nhân sẽ trở thành quân nhân nữ hay lính gái/lính trai.
- Nữ quân nhân hải quân trở thành “phụ nữ quân chủng hải quân”. Sao dùng chữ khó khăn quá vậy?
- Nước dâng cao trở thành triều cường. “Người dân TP.HCM dầm mình lội triều cường” (Báo Tuổi Trẻ).
- Nuôi và gây giống trở thành nuôi trồng. Thí dụ: Nuôi trồng thủy sản. Thật không thể tưởng tượng được người ta có thể “trồng” tôm, cá, v.v. Thế mà cả nước nói như vẹt mà không một ý thức gì cả.

PHẦN 8

O.

- Ông/Bà trở thành Mr. & Mrs.
- Ống sắt trở thành tuýp, ống tuýp (Tiếng Pháp là tube).

P.

- Phái tính (phái nam, phái nữ) trở thành giới tính. Giới có nghĩa là giới hạn, ngăn cấm hoàn toàn không có nghĩa là đàn ông/đàn bà, trai/gái hay nam/nữ.
- Phẩm chất trở thành chất lượng. Ngày xưa Miền Nam phân biệt phẩm và lượng. Phẩm thì gọi là phẩm chất. Còn lượng thì gọi là số lượng. Thí dụ: Số lượng thì nhiều nhưng phẩm chất không bao nhiêu.

- Phân phát, phân phối, lan truyền trở thành phát tán.
- Pháo hạm trở thành tàu pháo.
- Phạt ngay tại chỗ trở thành phạt nóng. Thương ngay trở thành thương nóng. Gửi giấy phạt về nhà trở thành phạt nguội. Thật khôi hài quá mức!
- Phát thanh thì nói phát thanh. Còn đài truyền hình thay vì phát hình lại nói phát sóng, phủ sóng. Điên rồ quá!
- Phê bình, chỉ trích, công kích trở thành ném đá (giống như hình phạt ném đá thời Trung Cổ).
- Phê bình cắt cụt chỉ còn phê (giống như phê vào công văn).
- Phi công chính trở thành cơ trưởng tức phụ trách máy móc chính.
- Phi công phụ trở thành cơ phó tức phụ máy móc.
- Phi đạn trở thành rocket.
- Phi hành đoàn trở thành tổ bay, tổ lái.
- Phải chịu thuế/đánh thuế trở thành áp thuế. Bản tin trong nước do bà con “chống cộng” lấy rồi phổ biến rộng rãi trên Yahoo Groups ở hải ngoại: “Trump đe dọa áp thuế quyết liệt, lên tới 35% với các nhà sản xuất ô-tô ở nước ngoài rồi đem vào Mỹ bán.” Tôi không hiểu “áp thuế quyết liệt” là đánh thuế như thế nào? Đúng là ngu dốt lại hay “đao to búa lớn”. Đánh thuế thì hoặc “đánh thuế cao” hoặc “giảm thuế” chứ làm gì có “quyết liệt” ở đây?

Trong nước bị di truyền và ám ảnh bởi những từ ngữ chiến tranh, tuyên truyền, kích động có từ 70 năm trước trong cuộc sống hằng ngày. Một đất nước như vậy làm sao có thể yên bình được? Muốn người dân điên cuồng lao vào chém giết chỉ cần tuyên truyền, kích động bằng những ngôn từ hận thù, sát máu – dù dân chủ, tự do như Hoa Kỳ. Xin nhớ những chủ nghĩa gây thảm họa cho loài người đều phát xuất từ Âu Châu. Chính vì thế mà thế giới ngày hôm nay, người ta quý trọng lập trường ôn hòa (moderate) và sợ hãi lập trường quá khích (extremist) và cực hữu (far right). Ngôn ngữ cũng vậy, phải hòa nhã, dịu dàng, lịch sự mới chinh phục được lòng người. Lão Tử nói rằng người ta sợ hãi cái gì sắc nhọn, thích cái gì vuông vức, tròn trịa. Cái gì cứng quá thì gãy, cái gì mềm mại thì còn “Răng cứng thì rụng, lưỡi mềm thì còn”. Một con bão lớn thổi tới, cây cỏ thụ khổng lồ 100 năm ở Mỹ cũng tróc gốc, nhưng cây tre biết ngả nghiêng theo chiều gió thì vẫn đứng khời khời. Lãnh đạo một đất nước cũng vậy, phải tránh những lời nói kích động, đao to búa lớn, mị dân, rỗng tuếch mà người Mỹ gọi là “rhetoric”. Kích động lòng dân thì

để nhưng an dân, giữ được lòng dân mới khó. Nguyễn Trãi trong Bình Ngô Đại Cáo đã dạy “Việc nhân nghĩa cốt ở an dân.”

– Pháo bây giờ phân ra pháo nổ và pháo hoa (VietnamPlus). Thí dụ: “Nghệ An: Dân tự phát đốt pháo nổ, pháo hoa tự chế tại vùng quê”. Đúng là loại ngôn ngữ điên khùng. Từ ngàn xưa tới giờ, nói “đốt pháo” là người ta hiểu loại pháo gì. Còn pháo hoa/pháo bông thì gọi là “bắn” chứ không gọi là “đốt”, chẳng hạn như bắn pháo sáng (hỏa châu).

– Pháo tháp, đồn canh trở thành lô–cốt.

– Phát động phong trào trở thành khởi động phong trào, (Diễn Đàn YahooGroups ở hải ngoại cũng đã lây bệnh trong nước rồi.)

– Phạt nặng, lên một bản án nặng nề biến thành “xử lý nghiêm”. Thí dụ: “Xử lý nghiêm xe chạy ngược chiều, xử lý nghiêm lấn chiếm vỉa hè”. Thật tình tôi không hiểu “xử lý nghiêm” là xử lý như thế nào. Là người học Luật, tôi thấy câu nói này mơ hồ. Thi hành luật pháp thì phải nghiêm minh. Còn hình phạt thì nặng hay nhẹ chứ không phải nghiêm. Thí dụ: Phạt nặng những xe chạy ngược chiều. Phạt nặng xe vận tải quá trọng lượng. Lên một bản án nặng nề cho kẻ đâm ô/hãm hiếp trẻ em. Phạt nặng những chủ nhân lấn chiếm vỉa hè trái phép.

– Phổ biến/mở rộng trở thành nhân rộng.

– Phong tỏa (tài sản) trở thành đóng băng (Freezing of asset. Chữ “freezing” ở đây có nghĩa là ngăn không cho chuyển dịch một tài sản, trương mục, tài khoản... chứ không phải bỏ vào tủ lạnh để cho nó thành đông đá/đóng băng.

– Phòng tập thể dục trở thành gym.

– Phỏng vấn, lấy tin, săn tin, thu hình, làm phóng sự trở thành tác nghiệp giống như ký giả Tàu Hồng Kông hay Đài Loan nói chuyện với nhau.

– Phụ tá trở thành trợ lý. Thí dụ: Trợ lý tổng thống (phụ tá tổng thống), trợ lý bộ trưởng (phụ tá bộ trưởng, thứ trưởng).

– Positive = có dấu hiệu... như ung thư chẳng hạn trở thành dương tính. Trong khi theo từ điển tiếng Việt trong nước “dương tính” là “tính chất mạnh của giống đực”. Negative = không có dấu hiệu... như ung thư chẳng hạn trở thành âm tính. Trong khi từ điển tiếng Việt Nam trước và sau 1975 không hề có hai chữ “âm tính”. Thật bừa bãi quá mức! Ở Việt Nam bây giờ tha hồ nói và viết, không cần biết đúng sai, không cần biết sách vở có dạy như vậy hay không và cũng có ai phê phán hay dòm ngó tới.

PHẦN 9

Q.

- Quan điểm trở thành góc nhìn (BBC tiếng Việt).
- Quan thuế trở thành hải quan. Tại Phi Cảng Tân Sơn Nhất hay Phi Trường Nội Bài tôi có thấy biển (hải) gì đâu? Ngày xưa chưa có phi trường, hải quan được đóng ở cửa biển để thu thuế. Ngày nay quan thuế thu ở hải cảng, phi trường, biên giới... có còn nằm ở cửa biển nữa đâu mà cứ dùng mãi?
- Quân áo lót, đồ lót trở thành nội y giống như ngôn ngữ của các thái giám Trung Hoa gọi quần áo lót của các bà hoàng hậu, quý phi.
- Quân cảng trở thành cảng quân sự.
- Quân chủ biến thành phong kiến. Trong nước không phân biệt được thế nào là chế độ quân chủ (Monarchy) và thế nào là chế độ phong kiến (Feudalism). Phong kiến là cắt đất, phong hầu để thành lập một quốc gia riêng (kiến quốc) đã chấm dứt khi Nhà Chu tiêu vong. Từ Tần, Hán trở đi, chế độ phong kiến không còn mà chỉ còn chế độ quân chủ giống như chế độ quân chủ trên toàn thế giới. Ở Việt Nam làm gì có chế độ phong kiến. Dĩ nhiên một số tập tục của thời phong kiến còn rơi rớt lại khi Trung Hoa chuyển sang chế độ quân chủ, nhưng không thể gọi đó là chế độ phong kiến, nhất là ở Việt Nam.
- Quang đăng trở thành thông thoáng. Thí dụ: “Đường phố quang đăng” trở thành “Đường phố thông thoáng”. Thậm chí thủ tục, giấy tờ dễ dãi cho người dân cũng gọi là “thông thoáng”.
- Quy mô, cỡ lớn/lớn trở thành đại trà. Sản xuất lớn trở thành sản xuất đại trà.
- Quyền Anh đã chết chỉ còn boxing.

R.

- Rau (vegetable, légume) biến thành rau xanh. Như vậy rau tía tô màu đỏ tía, hành củ và tỏi màu trắng, sà-lách/rau diếp Đà Lạt màu mỡ gà, cà tím, cà-rốt, củ cải đỏ, rau dền đỏ, bắp cải màu trắng... có trồng không và gọi là rau gì? Trong nước có tật thêm cái đuôi vào các danh từ đã có từ ngàn năm nay rồi. Nói trồng rau là người ta hiểu rồi lại còn bịa đặt ra trồng “rau xanh”.
- Rau không bón phân hóa học trở thành rau sạch làm người ta nghĩ tới rau như bản có dính phân vào đó. Khi sáng chế ra chữ mới phải suy nghĩ cẩn thận để tránh sự liên tưởng tới nghĩa xấu.

S.

- Sân khấu trở thành sàn diễn. Võ đài trở thành sàn đấu. Bục trình diễn thời trang trở thành sàn catwalk. Nơi mua bán chứng khoán trở thành sàn chứng khoán, phòng họp của thượng viện Mỹ (Senate Floor) trở thành sàn thượng viện... Rồi mai đây diễn đàn Liên Hiệp Quốc sẽ thành sàn Liên Hiệp Quốc, phòng họp của quốc hội (House Floor) thành sàn quốc hội... cái gì cũng là sàn tất cả. Ngôn ngữ truyền thống nằm chình ình trong sách vở nhưng chết dần chết mòn chỉ vì ngu dốt tiếng Anh lẫn tiếng Việt.
- Sinh đôi trở thành song sinh. Thích dùng tiếng Tàu mà đòi thoát Trung. Giống như thấy hàng Trung Quốc rẻ dù độc hại, tranh nhau mua rồi khoe mà đòi chống Trung Quốc. Nghe hai chữ “sinh đôi” nó đẹp và thuần Việt làm sao. Truyện Kiều trở thành bắt tử và thắm vào máu thịt Việt Nam là vì Cụ Nguyễn Du dùng ít điển tích và dùng những chữ thuần Việt.
- Sinh Vật Học (biology) trở thành Sinh Học (Cắt cụt tiếng Việt cho mày chết luôn!)
- Số lần xuất hiện trở thành tần xuất.
- Sở thích thành gu (gout).
- Soạn bài giảng trở thành soạn giáo án, nghe thấy mà ghê, giống như án lệnh của tòa.
- Sòng bài trở thành casino.
- Sức vóc trở thành thể hình thể lực. Thí dụ: Các cầu thủ Việt Nam thể hình thể lực kém so với các cầu thủ Âu Châu. Miền Nam có hai chữ sức vóc rất hay tại sao không dùng? Sức là sức khỏe, vóc là chiều cao, lớn bé.
- Suy nghĩ trở thành tư duy. Thích dùng chữ khó khăn để chứng tỏ ta đây là người trí thức. Nhưng thực ra người trí thức đạt đạo lại bình dị, không làm dáng, rởm đời. Miền Nam trước đây, khi nói chuyện với bạn bè mà dùng hai chữ “tư duy” chẳng hạn như, “Chuyện đó tao phải suy nghĩ nhưc đầu.” mà lại nói, “Chuyện đó tao phải tư duy nhưc đầu” chắc bạn nó chửi vào mặt mình là thằng phách lối. Nói năng với bạn bè, hay trước công chúng mà dùng những chữ kiêu cạo, xỏ Nho, đao to búa lớn, khó khăn, nhưc đầu thì người ta sẽ nghĩ mình là kẻ đầu óc không bình thường hoặc phách lối, dạy đời. Xin nhớ cho ngôn ngữ là truyền đạt vừa tư tưởng lẫn tình cảm. Ngôn ngữ phải dùng đúng nơi, đúng chỗ. Cái quý nhất là đơn giản, dễ hiểu, thông dụng, lịch sự và lễ độ. Đừng ché bậy.

PHẦN 10

T.

- Tác động qua lại trở thành tương tác. Ngay chính bản thân tôi, nghe hai chữ “tương tác” tôi vẫn không hiểu nghĩa là gì.
- Tài liệu trở thành tư liệu (tư liệu là tài liệu riêng của một người).
- Tài tử điện ảnh, người mẫu, ca sĩ nổi tiếng trở thành sao, các sao. Cho nên tôi tạm có câu đố chơi cho vui: Các sao ra xem sao. Sao? Nói sao?
- Tài xế trở thành lái xe (Tài xế là danh từ, còn lái xe là động từ). Đào tạo tài xế trở thành đào tạo lái xe. Đúng là tiếng Việt điên khùng.
- Tái bổ nhiệm trở thành bổ nhiệm lại nghe quê mùa làm sao ấy. Thí dụ: “Bổ nhiệm lại hai thứ trưởng Bộ Công An và Bộ Quốc Phòng. (VOV)” Người ta nói: tái đấu chứ không nói đấu lại, tái cử chứ không nói ứng cử lại, tái xuất giang hồ, tái diễn chứ không nói xảy ra một lần nữa.
- Tân trang/làm mới trở thành nâng cấp (upgrade).
- Tăng tốc độ cắt cụt chỉ còn tăng tốc. Như thế, lái với tốc độ lớn trở thành lái với tốc độ lớn. Xin nhớ cho chữ tốc đứng một mình có nhiều nghĩa. Thí dụ: Mái nhà bị bão thổi tốc lên. Váy cô ta bị gió thổi tốc lên.
- Tập họp/biểu tình trở thành mít tinh.
- Tay đua xe đạp trở thành cua-rơ.
- Tay lái/bánh lái trở thành vô-lăng.
- Tây Ban Cầm đã chết chỉ còn Guitar.
- Thăm viếng, du ngoạn trở thành tham quan. Muốn thoát Trung mà lại ôm cứng tiếng Tàu.
- Thản nhiên biến thành vô tư. “Người dân vô tư hành hạ hoa ở Lễ hội hoa hồng Bulgaria” (VOV). Xin nhớ cho vô tư là công bình (Chí công vô tư). Vô tư lự là không lo nghĩ gì. Còn thản nhiên là làm mà không cần biết hậu quả, không cần biết người chung quanh, bất chấp luật lệ. Thí dụ: Ông ta thản nhiên đổ rác ngay dưới tấm bảng “Cấm Đổ Rác”. Người nào dùng hai chữ “vô tư” ở đây chắc chắn không được cấp sách đến trường.
- Tháng Giêng trở thành Tháng Một. Tháng Chạp cũng chết luôn chỉ còn Tháng 12.
- Thẳng hai trái trở thành làm cú đúp.

– Thăng ba trái trở thành hat trick.

– Thăng rõ rệt, thăng áp đảo/trên chân rõ ràng trở thành thăng thuyết phục (thuyết phục ai ở đây?)

– Thế lực trở thành quyền lực. Thí dụ: “Quen biết trở thành thứ quyền lực mà người ta có thể mang ra để thách thức luật pháp.” (VnExpress) Ở đây không phải là quyền lực mà là thế lực. Quyền lực là sức mạnh của người nắm quyền. Còn thế lực là sức mạnh dựa vào một người có quyền... chẳng hạn như vợ con, anh em, người tình của người nắm quyền. Thí dụ: “Ông ta là người rất có thế lực vì là bố vợ của ông giám đốc công an tỉnh.”

– Thế Vận Hội trở thành Olympic.

– Thị trường chứng khoán/trụ sở mua bán chứng khoán/nơi mua bán chứng khoán trở thành sàn chứng khoán. Trong nước thấy chữ “floor” tưởng đó là “sàn” thực ra “floor” còn có nghĩa là địa điểm, chỗ. Thí dụ: “Senate Floor” tức địa điểm, phòng hội của Thượng Nghị Viện Hoa Kỳ.

– Thổ sản trở thành đặc sản. Xin nhớ cho thổ sản khác đặc sản. Thổ sản là chỉ nơi đó mới có. Còn đặc sản thì chỗ nào cũng có. Thí dụ “nhãn Hưng Yên” là thổ sản của Hưng Yên mà nơi khác không có. Trong nhãn Hưng Yên có thể có nhiều đặc sản/đặc biệt, chẳng hạn nhãn giống này, nhãn giống kia, nhãn có hạt, nhãn không hạt...

– Thời tiết khắc nghiệt, thời tiết tệ hại trở thành thời tiết cực đoan.

– Thù nghịch trở thành khắc tinh. VOA tiếng Việt, “Tân tư lệnh hải quân TQ: ‘Khắc tinh’ của Việt Nam?”

Người viết bài này tiếng Việt quá kém không phân biệt được nghĩa của hai chữ “thù nghịch” và “khắc tinh”. Phó Đô Đốc Thẩm Kim Long của Trung cộng, người đã từng chỉ huy Hạm Đội Nam Hải, cưỡng chiếm Hoàng Sa năm 1974 và Gạc Ma năm 1988, nay được đề cử làm tư lệnh hải quân Trung cộng, thì viên tướng hải quân này có quá khứ thù nghịch/tội ác với Việt Nam chứ sao gọi là khắc tinh? Xin nhớ cho tất cả các danh tướng Việt Nam như Ngô Quyền, Lê Đại Hành, Lý Thường Kiệt, Trần Hưng Đạo, Lê Lợi, Nguyễn Huệ đều là khắc tinh của các danh tướng Trung Hoa. Nói khác đi, các danh tướng Tàu dù chinh đông, chinh tây, nổi danh khắp thế giới nhưng tới Việt Nam thì hoặc bị chém đầu, treo cổ tự sát hay chui vào ống đồng mà chạy. Tức danh tướng Việt Nam là khắc tinh của tất cả các danh tướng Tàu... chứ làm gì có tướng Tàu là khắc tinh của các tướng Việt Nam. Xin người viết bài này học lại lịch sử Việt Nam đã được dạy từ bậc Tiểu Học.

PHẦN 11

V.

- Vào bệnh viện, vào nhà thương trở thành nhập viện (viện dưỡng lão, viện mồ côi, viện hàn lâm, viện tế bần... biết nhập viện nào đây?) Tôi không hiểu sao một nước còn đói nghèo mà lại thích dùng chữ “đao to búa lớn” như thế.
- Vào các trang thông tin điện tử trở thành truy cập. “Truy” là “đuổi” như truy nã, truy kích, truy sát. Tại sao “vào” một trang thông tin điện tử để xem, để tìm hiểu, để lấy tin tức lại gọi là “đuổi theo”.
- Về mặt biến thành ngoại diện. Thí dụ: “Bạn muốn có khuôn mặt/vẻ mặt giống con gái Tổng Thống Donald Trump” biến thành, “Bạn muốn có ngoại diện giống con gái Tổng thống Mỹ Donald Trump”. (VOA tiếng Việt). Đúng là dốt hay nói chữ. Rồi “có bộ mặt” biến thành “ngoại hình” (VOA tiếng Việt). Đúng là tiếng Việt truyền thống đã chết và được thay thế bằng tiếng Việt lai căng, bát nháo.
- Vi khuẩn, siêu vi trùng trở thành vi-rút.
- Vĩ Cầm trở thành Violon.
- Việc trở thành công đoạn. Thí dụ: “Việc đầu tiên là mài dao với nước lạnh và đá mài.” trở thành, “Công đoạn đầu tiên là mài dao với nước lạnh và đá mài.” Rồi “cỡ” như cỡ lớn, cỡ nhỏ trở thành “kích cỡ”. Tôi không hiểu tại sao trong nước thích dùng chữ cầu kỳ trong khi kêu gào “tiếng Việt trong sáng”.
- Viện bảo tàng, khu vực bảo tàng chỉ còn bảo tàng. Xin nhớ, viện bảo tàng là danh từ. Còn bảo tàng là động từ. Trong nước hiện có khuynh hướng “cắt cụt” tiếng Việt khiến nhiều danh từ trở nên vô nghĩa hoặc trùng với danh từ khác nhưng khác nghĩa.
Thí dụ: Lệ phí chỉ còn phí, sẵn tàu ngầm chỉ còn sẵn ngầm, choáng váng chỉ còn choáng, bệnh viện chỉ còn viện. Nhưng một số lại thêm “cái đuôi” vào làm tiếng Việt trở nên dị hợm. Thí dụ: đóng tàu trở thành đóng mới, xây nhà trở thành xây mới, trồng cây trở thành trồng cây xanh.
- Vụ tai tiếng trở thành scandal.
- Vượt mức quy định trở thành vượt ngưỡng. Vượt ngưỡng gì mới được chú? Ngưỡng cửa chẳng? Đúng là bạ gì viết nấy, không thêm ra cứu từ điển hay hỏi người lớn xem có đúng không.

X.

– Xa lộ trở thành đường cao tốc. Ở Mỹ này người ta phân biệt Xa Lộ (Freeway) và Đường Tốc Hành (Expressway). Xa Lộ xuyên bang hay xuyên thành phố chạy tới 80 dặm/giờ. Còn Đường Tốc Hành/Cao Tốc chỉ là đường nối hai đầu của một thành phố chạy với vận tốc tối đa 50 dặm/giờ.

– Xác định trở thành khẳng định. “Việt Nam khẳng định Đoàn Thị Hương là công dân VN”. BBC Việt ngữ và Việt Nam không phân biệt được thế nào là xác định, thế nào là khẳng định. Khi có sự tranh cãi, nếu thấy dữ kiện đúng thì mình khẳng định, nói dứt khoát là đúng. Còn xác định là xác nhận một sự kiện mà không có tranh luận. Khi đến gặp Cô Đoàn Thị Hương, tòa lãnh sự xác nhận cô đúng là công dân Việt Nam chứ không khẳng định vì không có sự tranh cãi về quốc tịch với các giới chức Mã Lai. Câu văn trên cho thấy trình độ Việt ngữ của BBC và trong nước quá kém. Trình độ của VOA khá hơn một chút khi dùng hai chữ “xác nhận”.

– Xây gấp, hoàn thành sớm biến thành đẩy nhanh tiến độ thi công. Sao dùng chữ dài lòng thòng và câu kỳ quá vậy? Hãy so sánh hai câu: 1) “Công nhân đang cố gắng để sớm hoàn thành Cầu Cần Thơ.” 2) “Công nhân đang đẩy nhanh tiến độ thi công để sớm hoàn thành Cầu Cần Thơ.” Xem câu văn nào giản dị hơn?

– Xây thêm bốn căn nhà trở thành xây mới bốn căn hộ.

– Xe cộ trở thành phương tiện. Thí dụ: Cấm các phương tiện lưu thông ở một số tuyến đường. Rồi, “Phương tiện đổ về Thủ đô tăng đột biến trong ngày 4 Tết” (VnPlus) Thay vì nói, “Dòng xe cộ đổ về thủ đô tăng bất thường ngày Mừng 4 Tết”, hoặc “Cấm xe cộ lưu thông ở một số tuyến/đoạn đường”.

– Xe buýt: Việt Nam bây giờ không phân biệt được thế nào là xe chở học sinh, xe chuyên chở công cộng, mà đều gọi tất cả các loại xe này là xe buýt. Xe đang chạy trong thành phố phải mua vé đó là “xe chuyên chở công cộng”, còn xe chở học sinh là “xe đưa rước học sinh”.

– Xe hơi trở thành xe ô-tô.

– Xe gắn máy trở thành xe mô-tô.

– Xe phế thải trở thành xe quá đắt. (Báo Thanh Niên) Thật ngu dốt không thể tưởng tượng được. Quá hạn chỉ dùng cho thực phẩm, thuốc men. Còn xe cộ, máy bay, máy móc quá cũ không dùng nữa thì gọi là “phế thải”.

– Xe pick-up, xe chở hàng nhỏ trở thành xe bán tải. Xe thì chở ít hoặc chở nhiều, hoặc hạng nặng, hạng nhẹ sao lại là “bán” tức một nửa?

- Xe vận tải trở thành xe tải (cắt cụt tiếng Việt). Như vậy “liên đoàn/công đoàn vận tải trở thành “liên đoàn tải” và “ngành vận tải” trở thành “ngành tải”. Thật quái đản!
- Xe vận tải hạng nặng trở thành xe siêu trường siêu trọng, xe container.
- Xuồng máy trở thành ca-nô.

Chúng tôi còn tiếp tục cập nhật cho cuốn tự điển này thêm phong phú. Nhưng càng viết lại càng đau lòng. Tiếng Việt đổi đời, buồn ơi chào mi! Và buồn cho nhiều thế hệ mai sau.

Đào Văn Bình

